

REGULATORNI TRETMAN TROŠKOVA ENERGIJE ZA POKRIĆE GUBITAKA U MREŽI

Dr.sc. Minea Skok

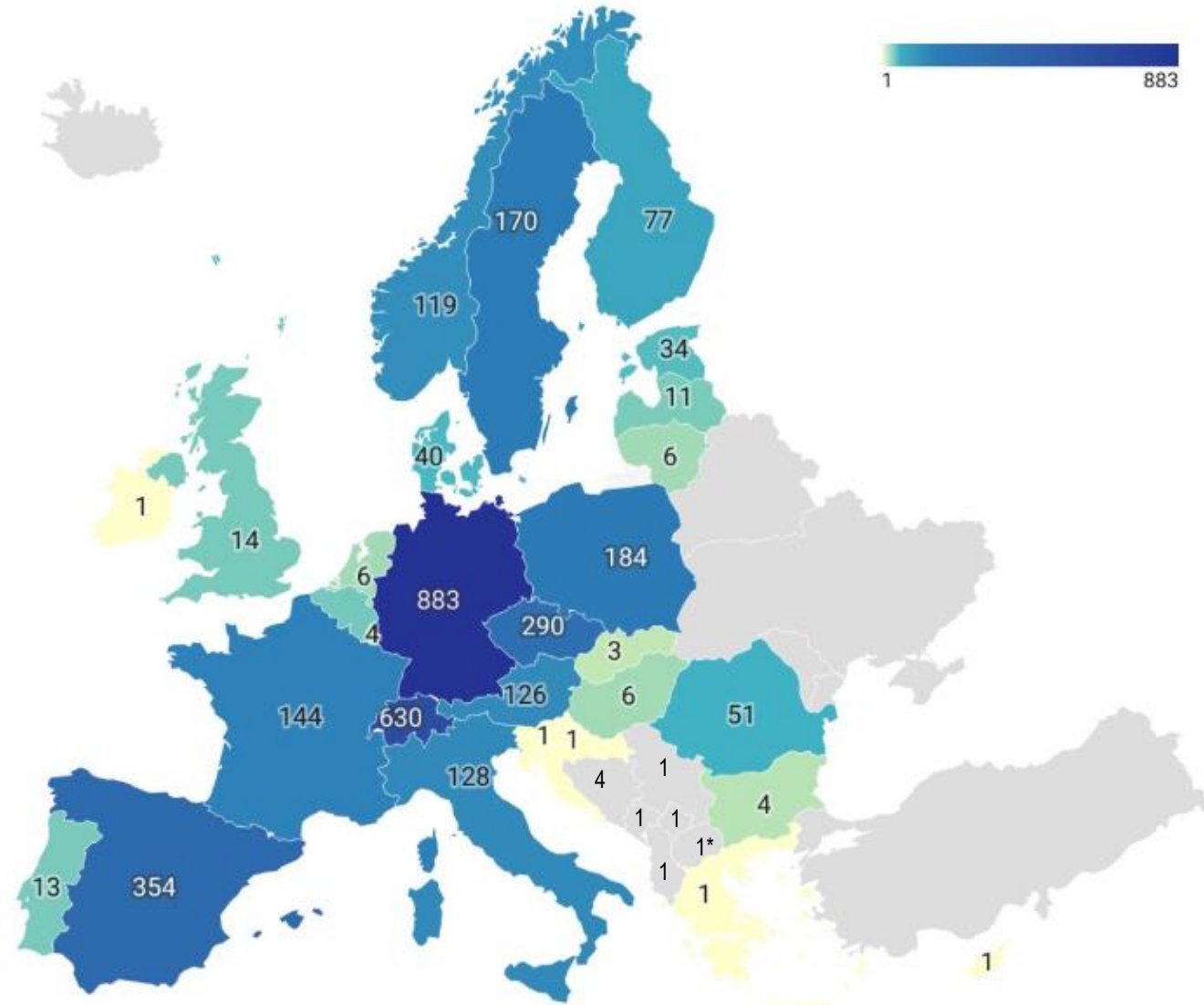
SADRŽAJ IZLAGANJA

1. Uvodno – zašto se bavimo gubicima
2. Značajke gubitaka u RH- prijenosni i distribucijski sustav
3. Subjekti odgovorni za nabavu gubitaka i nadoknada troškova
4. Zakonski okvir u RH vezano uz gubitke
5. Regulatorni tretman gubitaka: priznate planske i ostvarene vrijednosti (količine, cijene, troškovi)
6. Krizna stanja - intervencije
7. Zaključno

Uvodno - Zašto se bavimo gubicima?

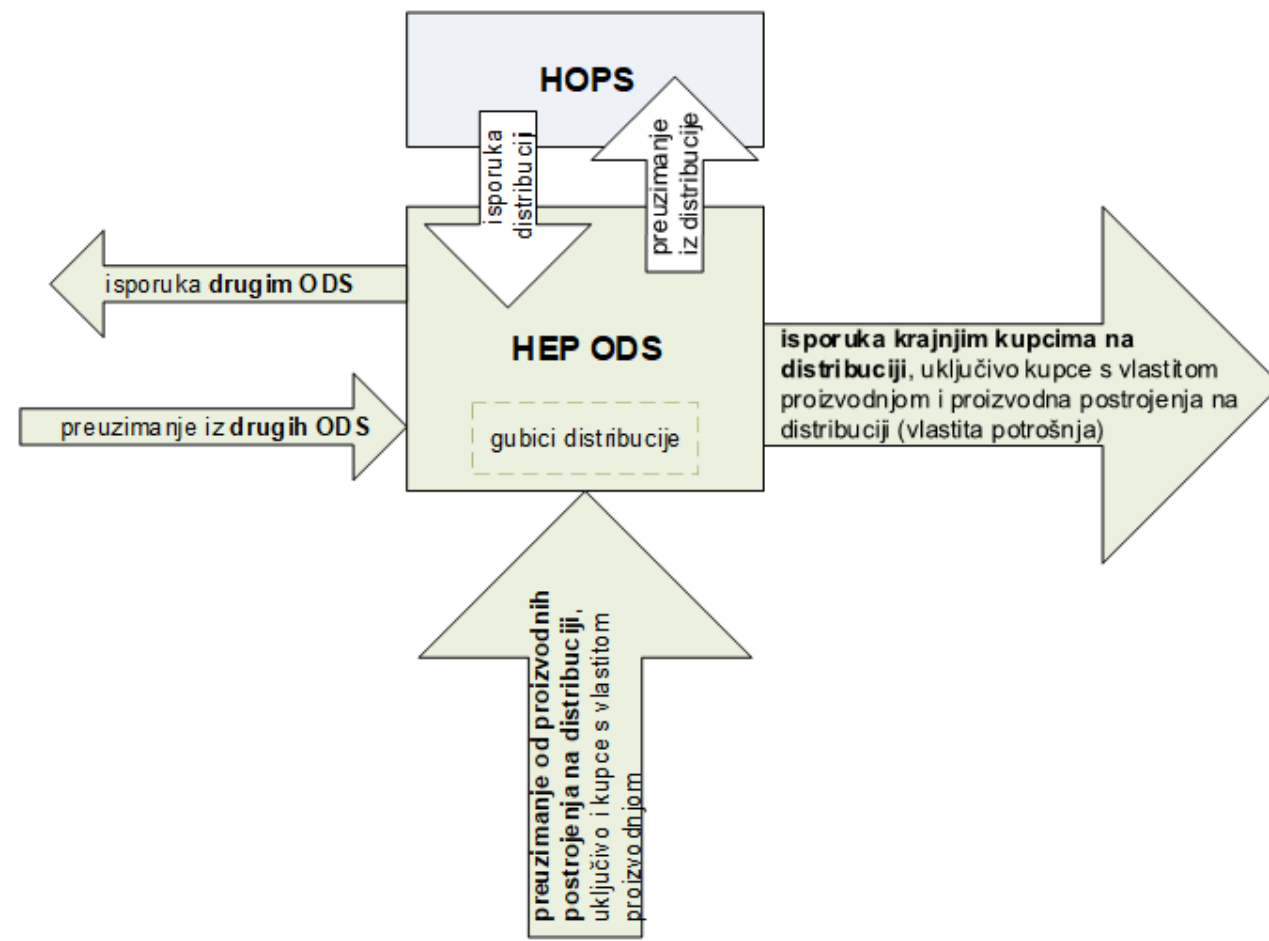
- gubici ukazuju na kvalitetu obavljanja djelatnosti distribucije i prijenosa električne energije
- već dugi niz godina je učinkovito smanjenje (ili održavanje) razine gubitaka električne energije u prijenosnoj i distribucijskoj mreži jedan od prioritetnih poslovnih ciljeva operatora
- nešto je novijeg vijeka → tematika nabave električne energije za pokrivanje gubitaka od strane operatora:
  - priznavanja opravdanih planiranih i ostvarenih troškova
  - izračun ostvarenja gubitaka
  - obračun odstupanja za električnu energiju za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj i distribucijskoj mreži
- u **kolovozu 2022. stupila na snagu nova (važeća) tarifna metodologija** → regulatorni tretman gubitaka u RH

Europski operatori distribucijskog sustava - broj u pojedinim zemljama

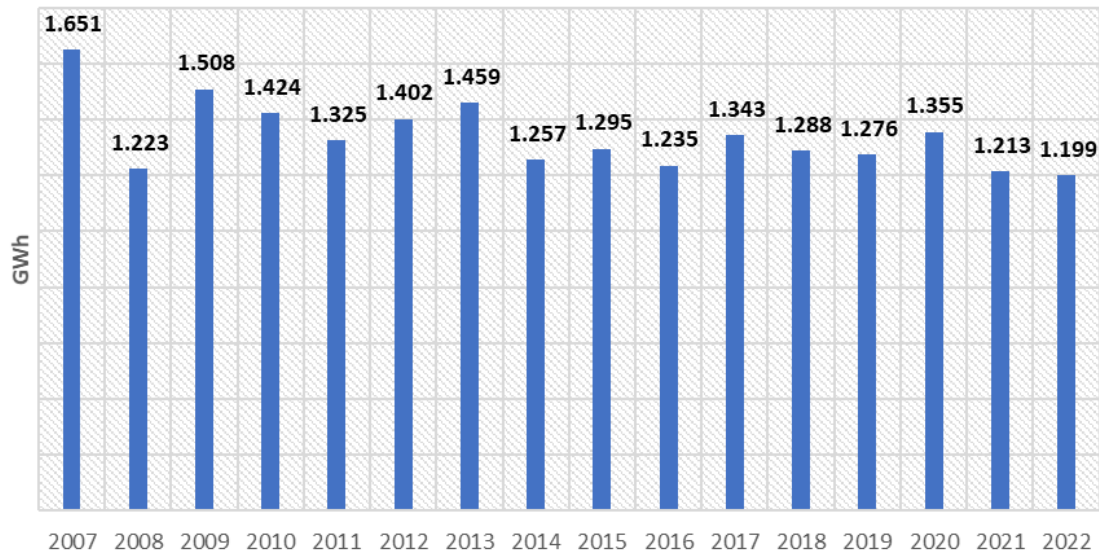
Gubici električne energije u distribucijskom sustavu (definicija)

- **apsolutna vrijednost:**
energija koja je ušla u distribucijsku mrežu - energija predana (ili fakturirana)
- **relativna vrijednost** za HEP ODS: gubici/neto “ulaz”
- energija koja je ušla u distribucijsku mrežu i ~ 60% prodaje EE krajnjim kupcima obračunava se mjesečno na temelju očitanih brojila
- ~ 40% prodaje EE, što obuhvaća veliku većinu (~ 85%) kupaca kategorije kućanstvo, obračun se temelji na **predviđenim** mjesečnim potrošnjama (akontacije)
- od rujna 2022. u primjeni “**nelinearne akontacije**” → točnije fakturiranje kućanstvima, točniji mjesečni gubici ODS-a
- na količinu ostvarenih mjesečnih gubitaka utječe i provedba mjerne usluge (očitanja brojila) kod kućanstava

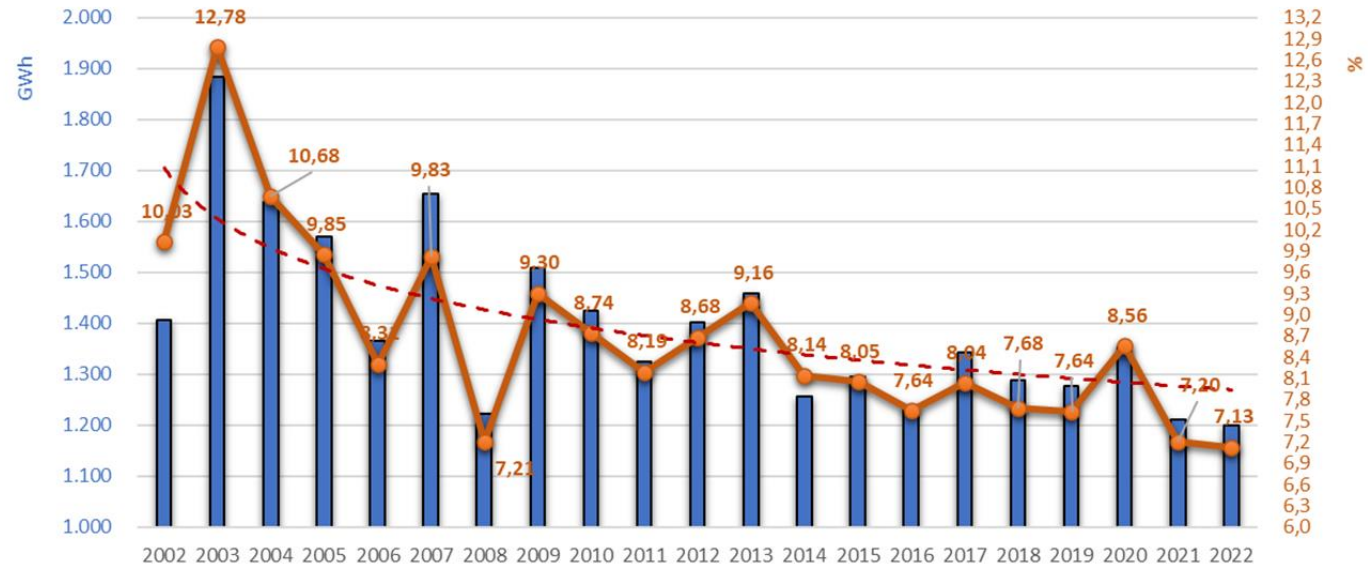

Ostvareni gubici električne energije u distribucijskom sustavu u RH

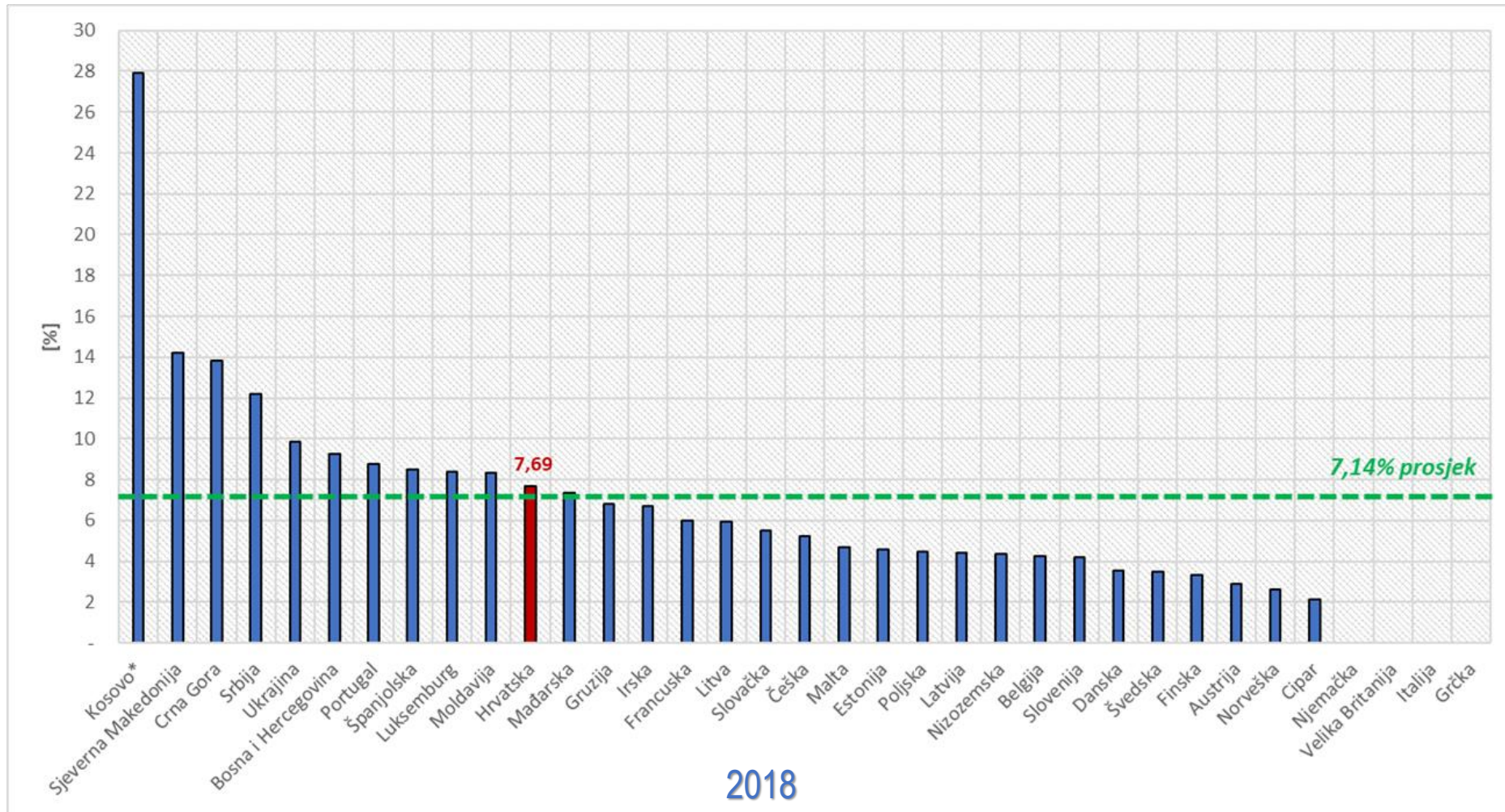
apsolutni

relativni spram "neto" ulaza

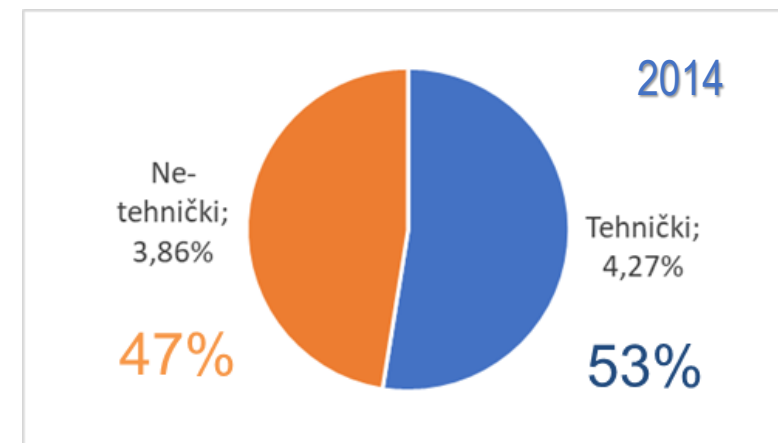
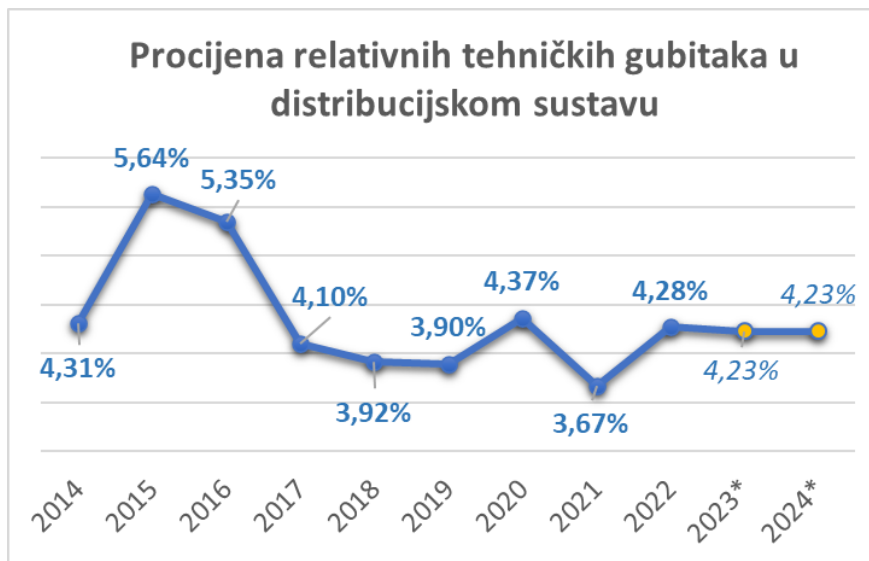
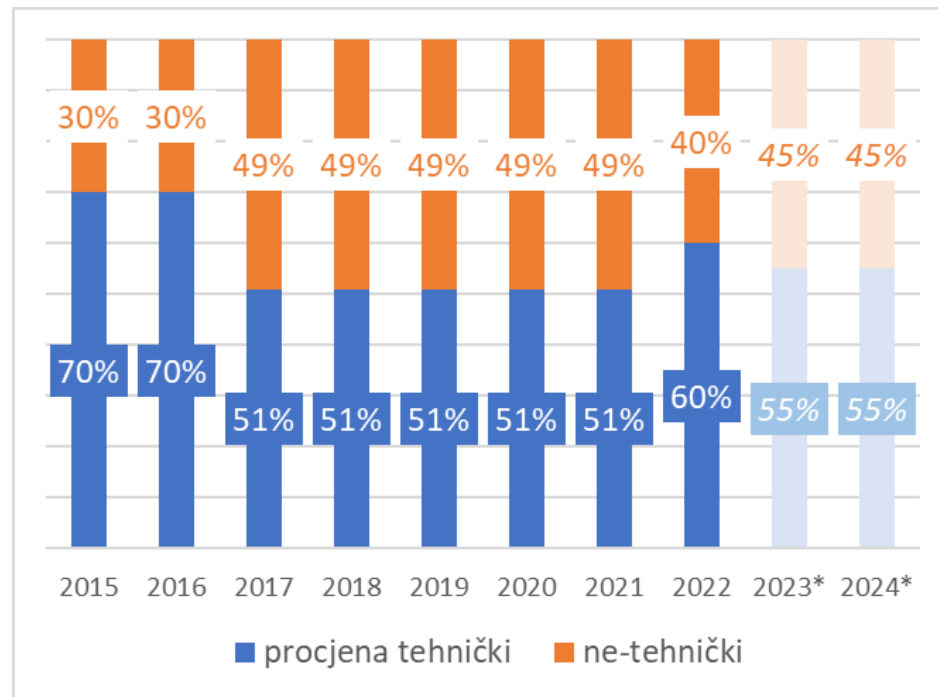
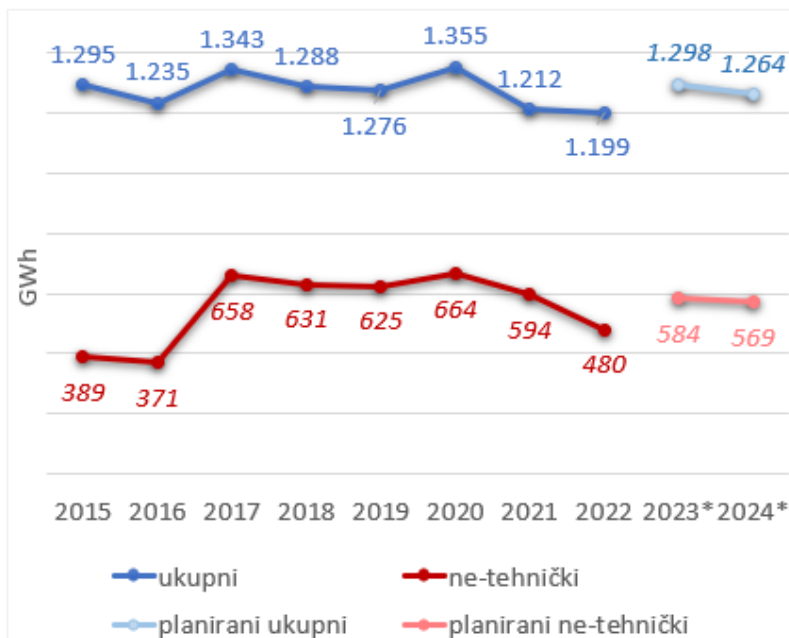

Relativni gubici u distribucijskim mrežama 35 zemalja koje su sudjelovale u [CEER 2. Izvješću o gubicima](#) (2020)

relativni gubici HEP ODS u 2022. **7,13%** oko prosjeka razmatranih zemalja

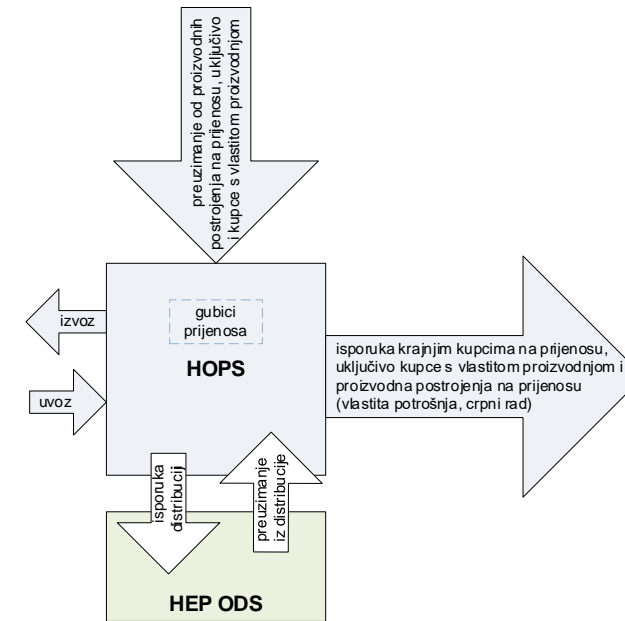
Procjena tehničkih i ne-tehničkih gubitaka u distribucijskom sustavu HEP ODS-a

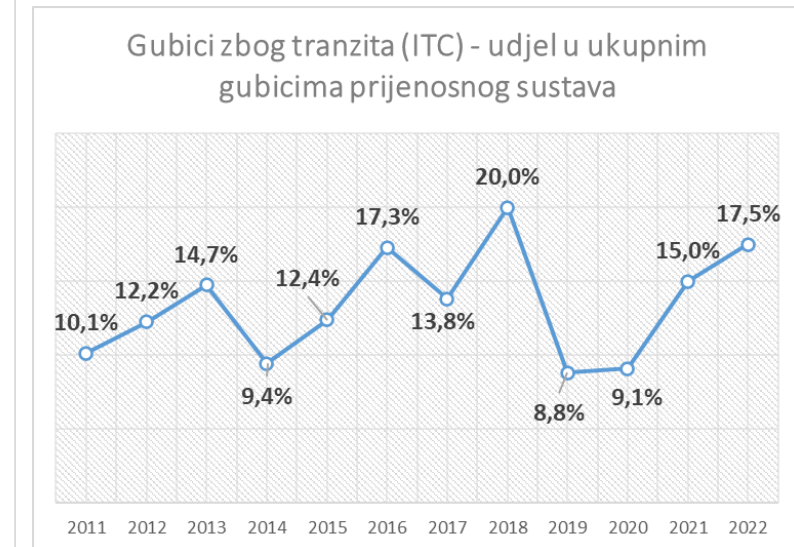
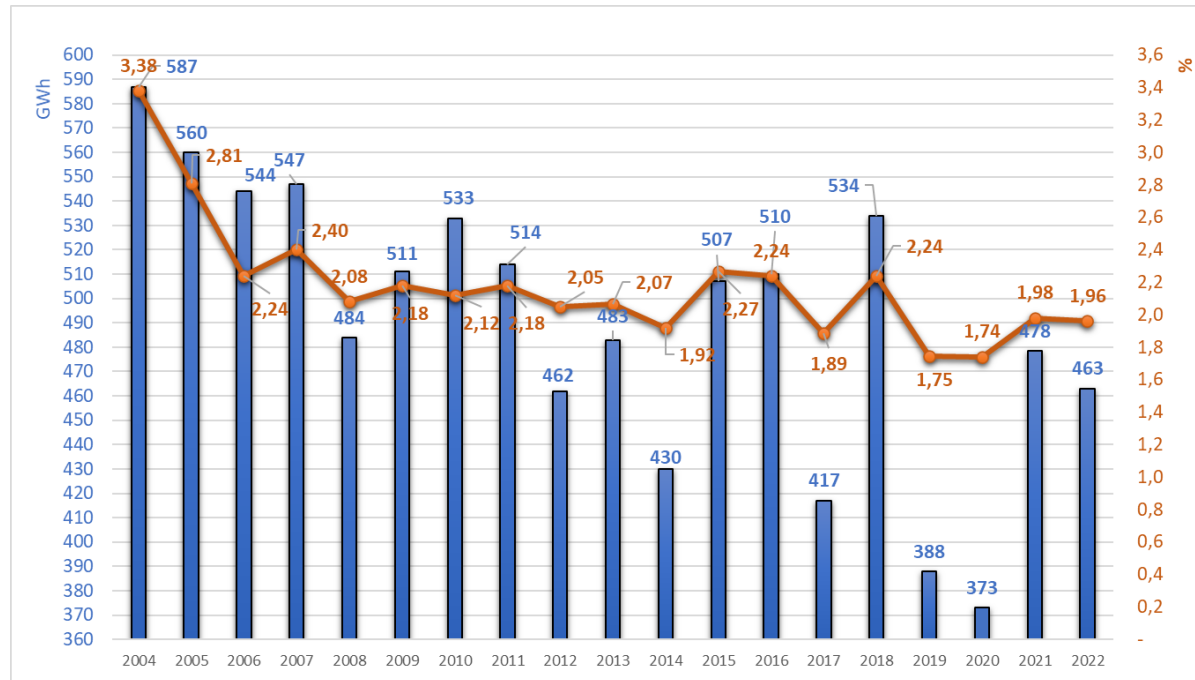
Gubici električne energije u prijenosnom sustavu (definicija)

- **apsolutna** vrijednost: energija predana u prijenosnu mrežu („ulaz“) i isporučene iz prijenosne mreže („izlaz“)
- **relativna** vrijednost za HOPS: gubici/prenesena EE
prenesena energija = „izlaz“ + gubici

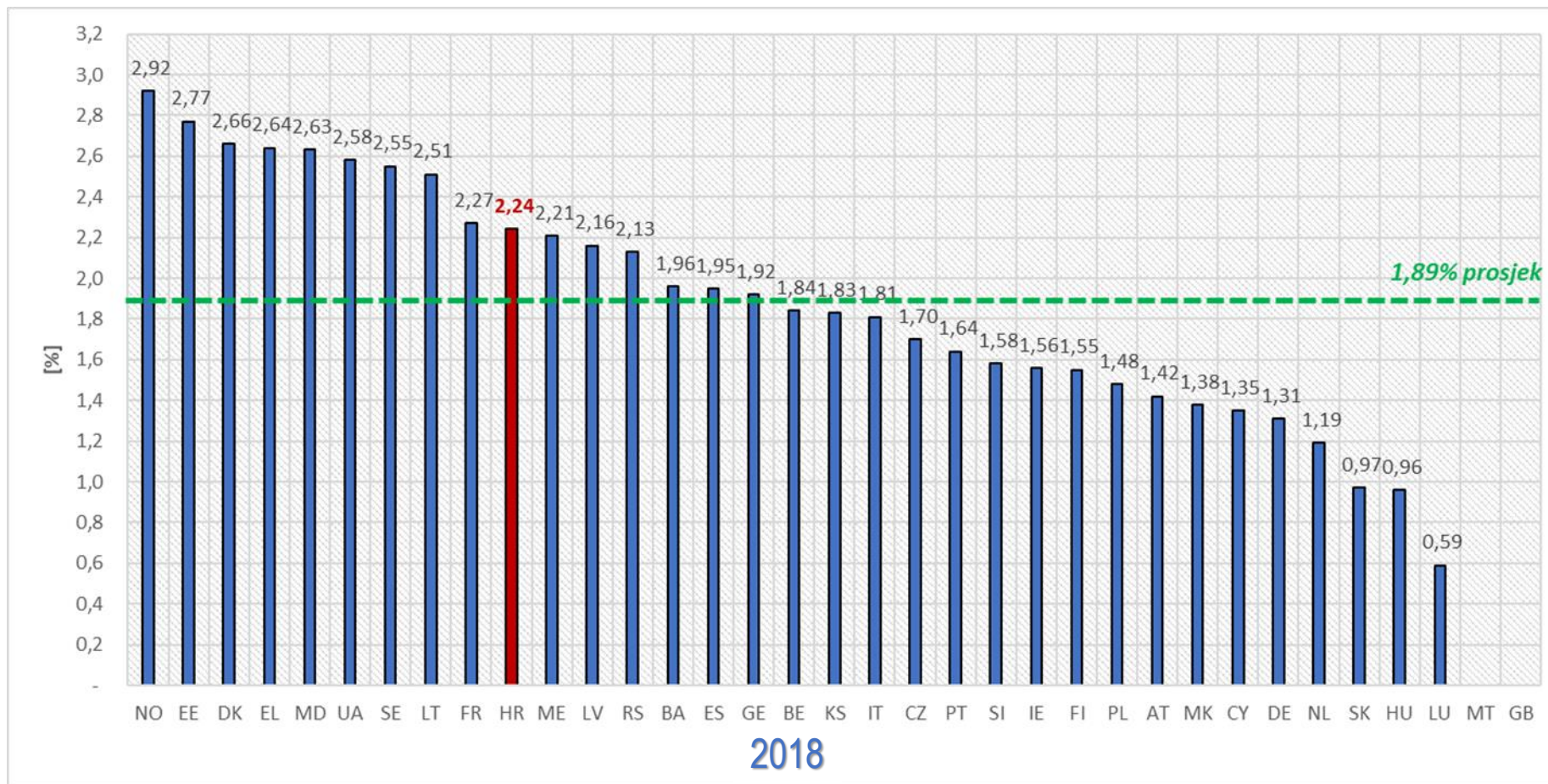

varijacije između pojedinih godina → vrlo izražen utjecaj ostvarenja bilance EES na iznos gubitaka:

- konzum prijenosa
- tranziti
- proizvodnja domaćih elektrana uvjetovano hidrološkim i ekonomskim okolnostima
- uvoz

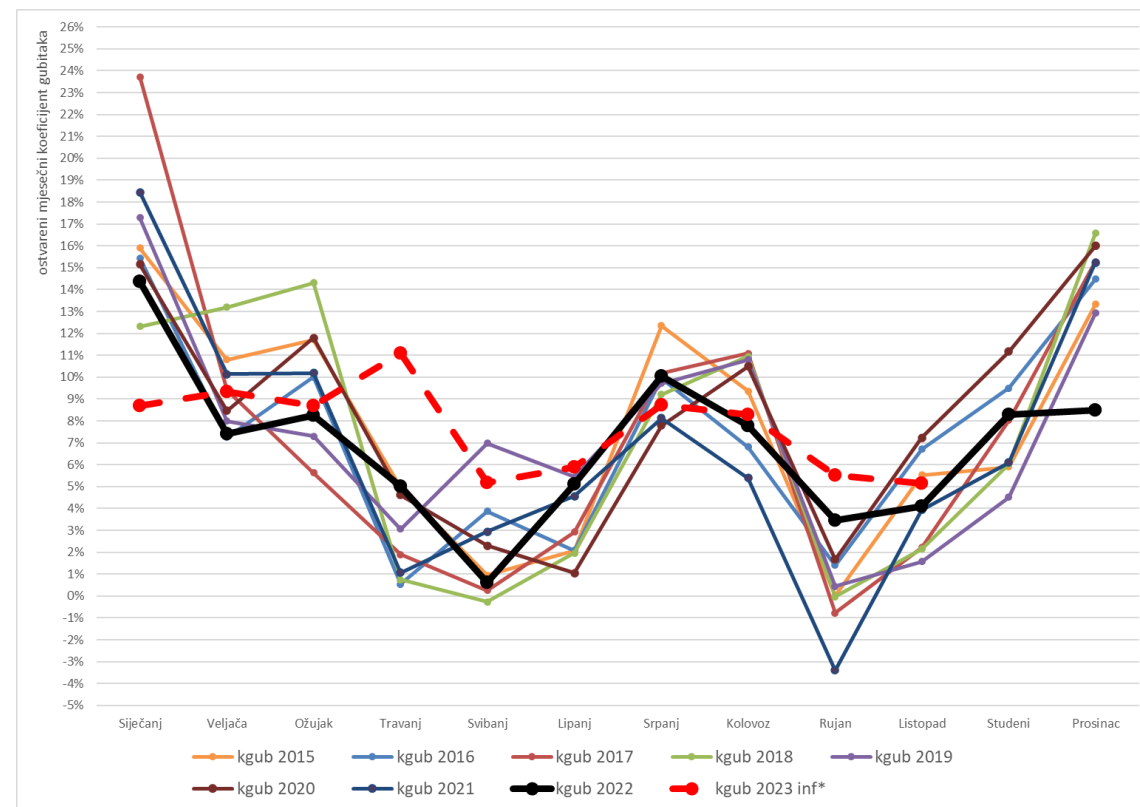
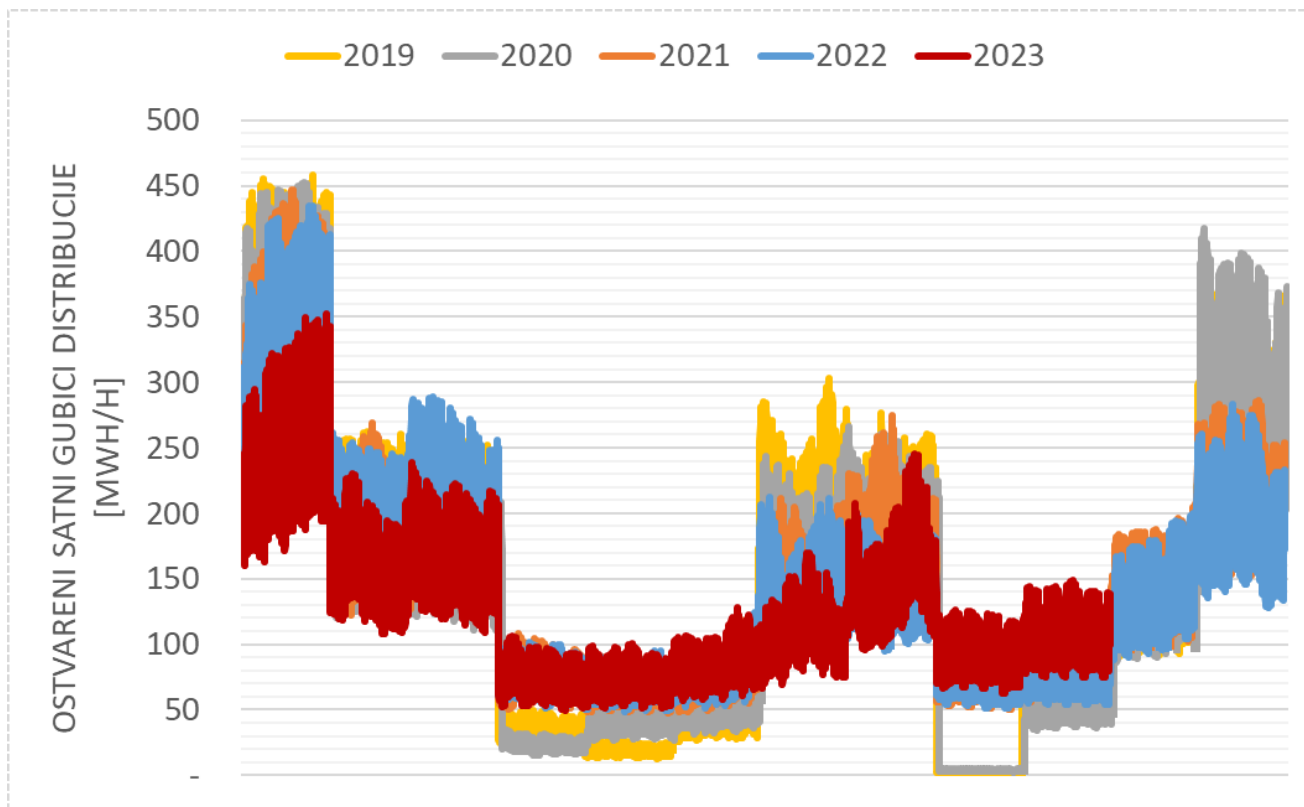
Relativni gubici u prijenosnim mrežama 35 zemalja koje su sudjelovale u [CEER 2. Izvješću o gubicima](#) (2020)

relativni gubici HOPS-a u 2022. **1,96%**
malo iznad prosjeka razmatranih zemalja

Za **nabavu gubitaka** bitno je poznavati (planirati) količine gubitaka ne samo na godišnjoj razini već i u kraćim vremenskim razdobljima

- ostvarene satne krivulje gubitaka u distribucijskom sustavu (analitičko utvrđivanje: [Pravila primjene NKO](#))

“ostvoreni” **satni** gubici HEP ODS
iz prvog obračuna odstupanja

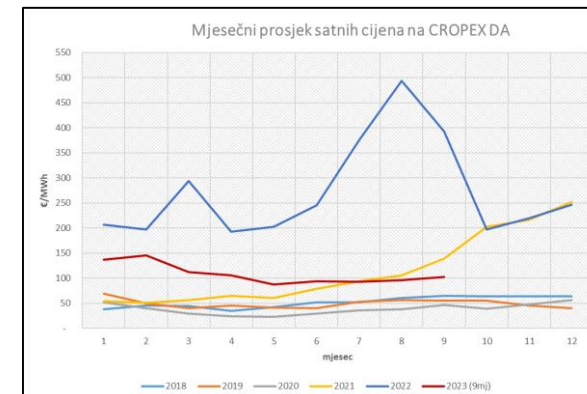
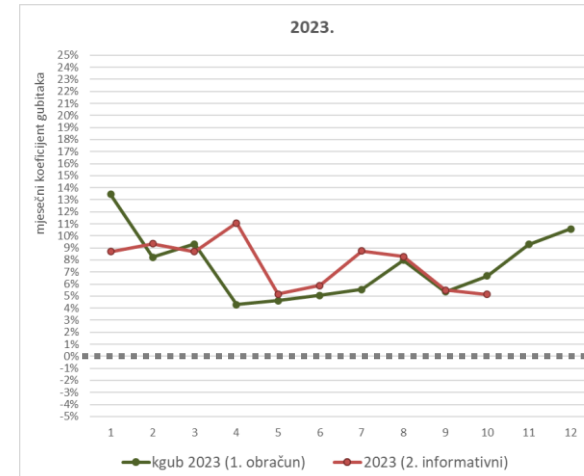
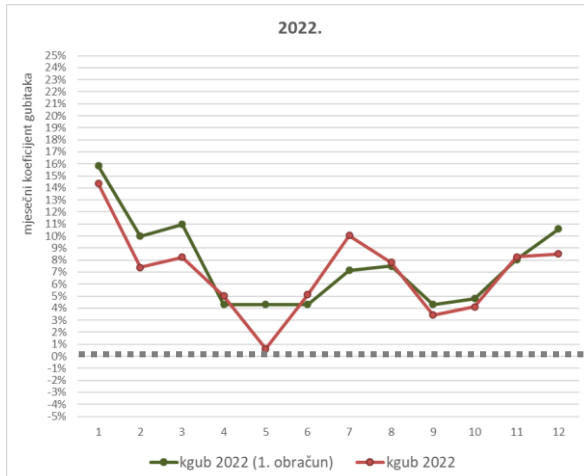
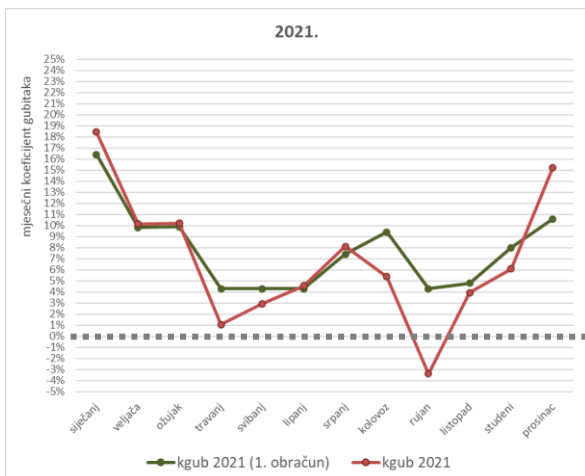
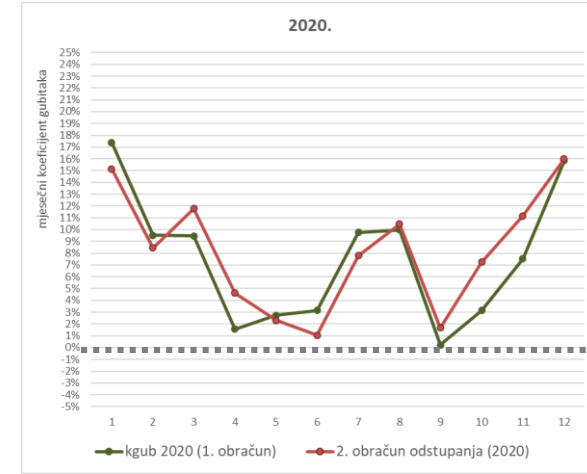
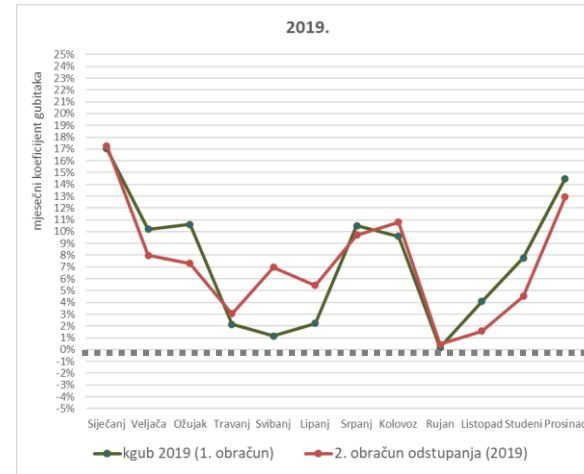
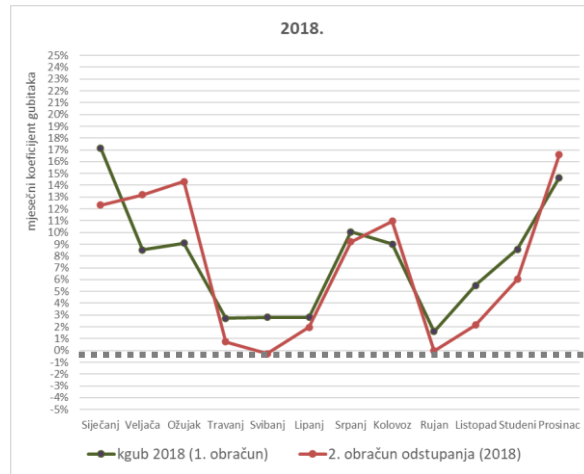
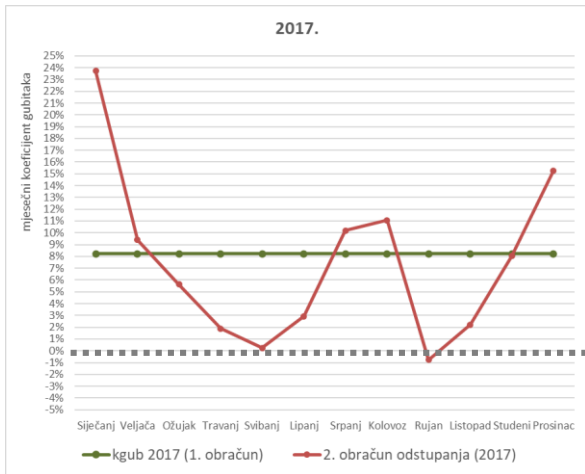
“ostvoreni” relativni **mjesečni** gubici HEP ODS
iz drugog obračuna odstupanja

Razlike između planskih (1. obračun) i ostvarenih (2. obračun) mjesečnih koeficijenata gubitaka ([Pravila primjene NKO](#))

2018.
mjesečni koeficijenti gubitaka u 1. obračunu

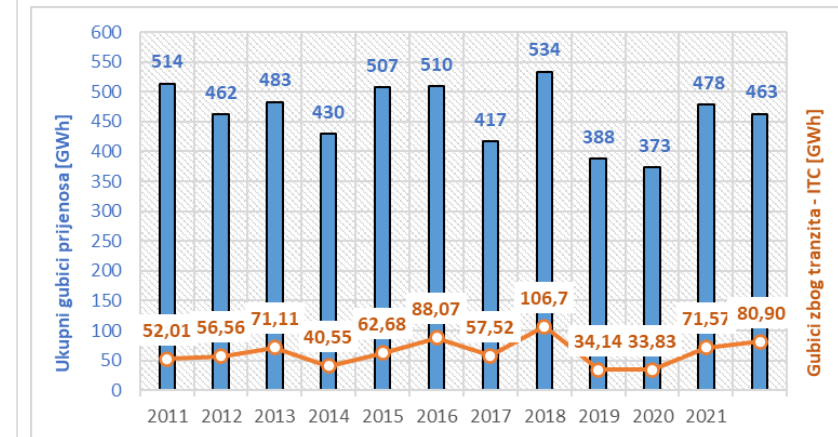
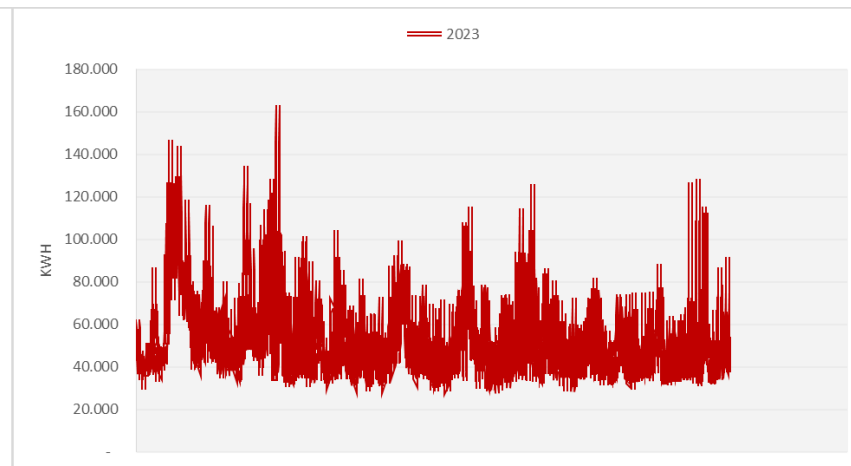
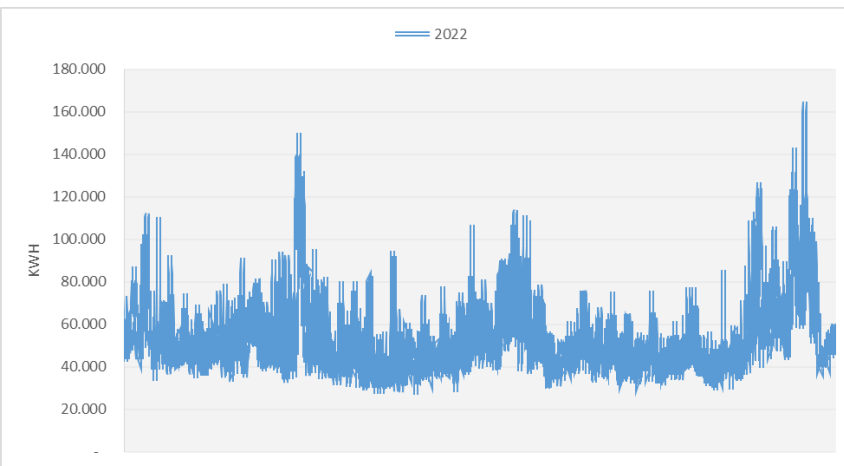
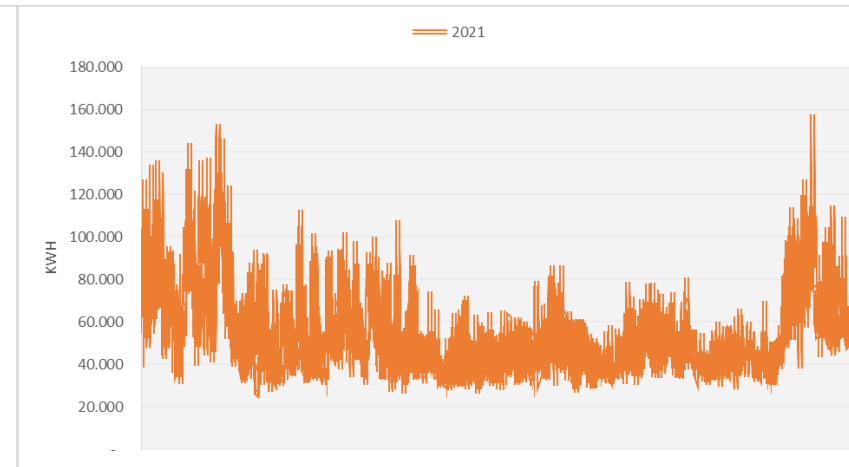
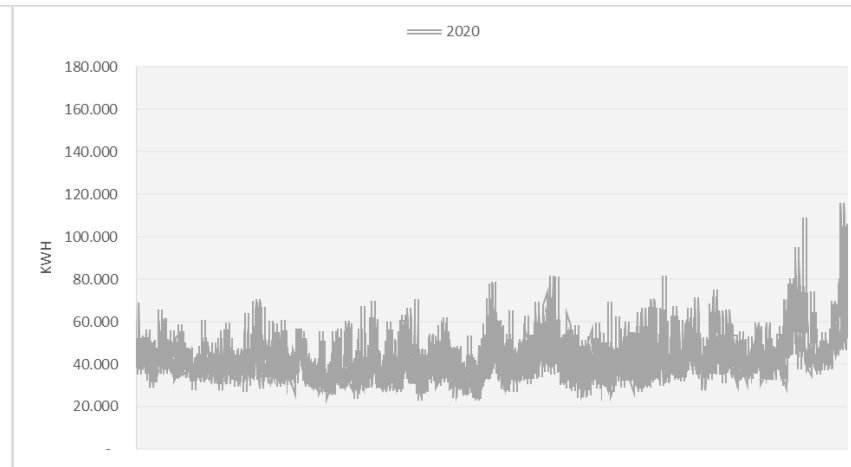
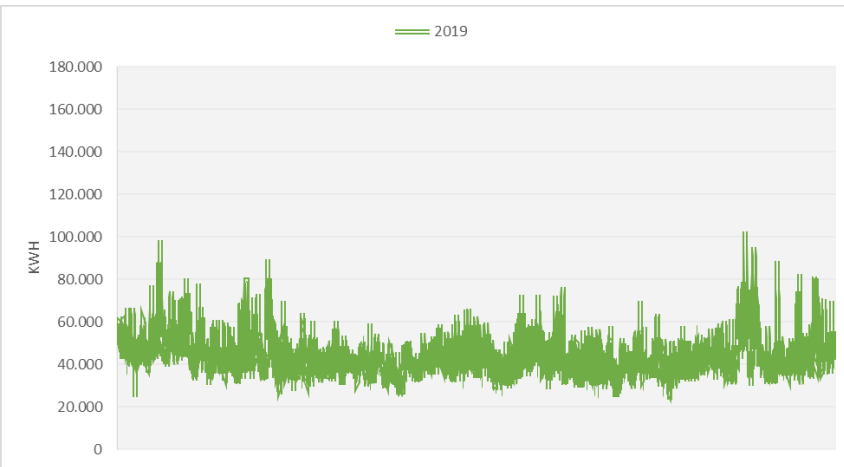
2021.
mjesečni koeficijenti gubitaka u 1. obračunu $\geq 4,3\%$

2022.
“nelinearne akontacije”

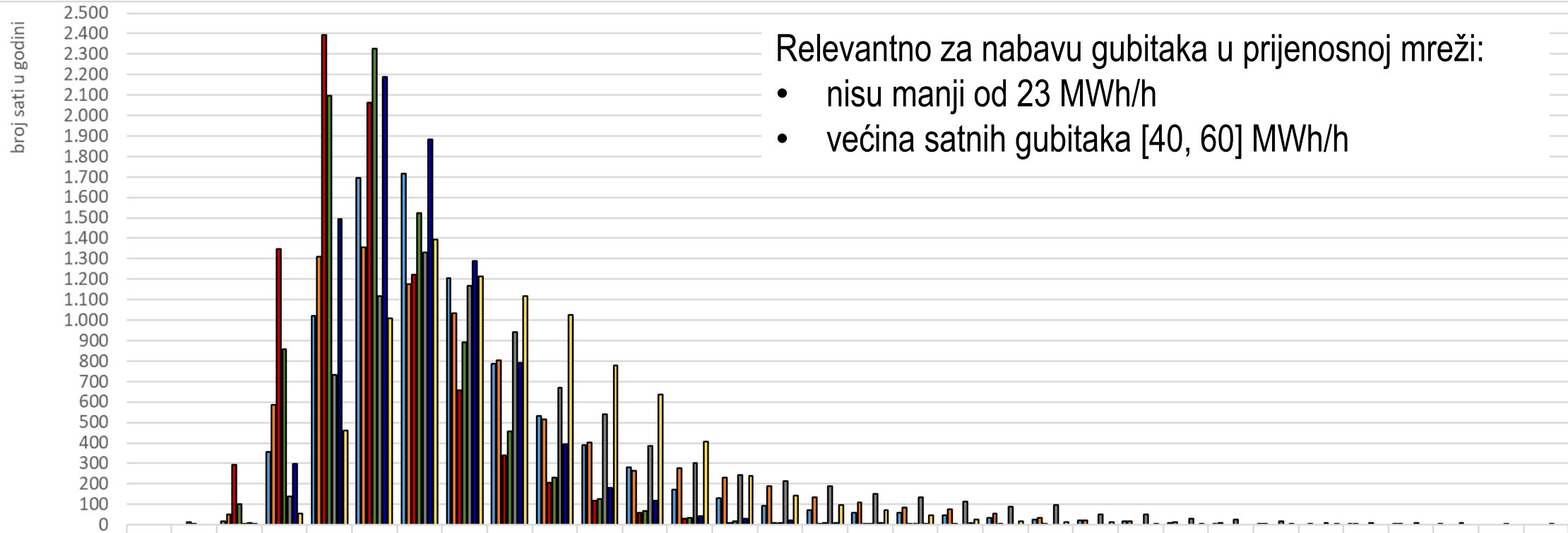
Ostvarene satne krivulje gubitaka u prijenosnom sustavu RH

HOPS

Histogram ostvarenih satnih gubitaka u prijenosnoj mreži RH

HOPS

Relevantno za nabavu gubitaka u prijenosnoj mreži:

- nisu manji od 23 MWh/h
- većina satnih gubitaka [40, 60] MWh/h

	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110	115	120	125	130	135	140	145	150	155	160	165	170	175
■ 2022 (463 GWh)	0	0	19	357	1.02	1.69	1.71	1.20	788	532	391	280	171	132	91	71	61	59	46	35	26	20	17	10	4	6	0	1	1	2	0	0
■ 2021 (478 GWh)	0	0	50	588	1.31	1.35	1.17	1.03	805	517	404	264	278	232	188	136	109	83	74	56	33	23	18	14	8	2	4	2	1	0	0	0
■ 2020 (373 GWh)	0	12	293	1346	2394	2062	1224	659	338	206	119	59	31	11	9	4	5	6	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
■ 2019 (388 GWh)	0	5	99	859	2098	2325	1523	891	455	230	128	66	36	17	10	9	6	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
■ 2018 (534 GWh)	0	0	3	140	732	1116	1331	1166	941	669	541	384	301	242	213	188	150	136	113	90	95	49	50	28	27	18	11	8	7	7	3	1
■ 2017 (417 GWh)	0	0	10	296	1492	2188	1883	1288	790	392	182	117	41	28	21	10	9	6	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
■ 2016 (513 GWh)	0	0	2	57	459	1009	1393	1213	1119	1024	778	635	406	241	143	95	70	45	26	19	13	14	3	2	0	2	2	0	0	0	0	0

Temeljena energija u ostvarenoj satnoj krivulji gubitaka

Prijenosni sustav (HOPS)

Godina	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 (10mj)
Najmanji satni gubici [MWh/h]	29	27	30	23	23	25	27	27
Najveći satni gubici [MWh/h]	146	108	172	103	116	158	165	163
Ukupni godišnji gubici [GWh]	510	417	534	388	373	478	463	
Udio temeljne energije u godišnjoj krivulji gubitaka	50%	58%	49%	53%	54%	46%	50%	52%

Distribucijski sustav (HEP ODS)

Godina	2019	2020	2021	2022	2023 (10mj)
Najmanji satni gubici [MWh/h]	1,9	2,7	47	49	50
Najveći satni gubici [MWh/h]	458	452	447	435	352
Ukupni godišnji gubici u 1. obračunu odstupanja[GWh]	1.302	1.265	1.342	1.320	
Udio temeljne energije u godišnjoj krivulji gubitaka iz 1. obračunu odstupanja	1,3%	1,9%	31%	32%	37%

Nova tarifna metodologija:

udjel **BL (50%)**
i **PL (50%)**

Regulatorni tretman gubitaka za određivanje tarifnih stavki za korištenje mreže

cilj: što manje količine & troškovi nabave gubitaka

Planirani

Priznati ostvareni

količina i trošak gubitaka

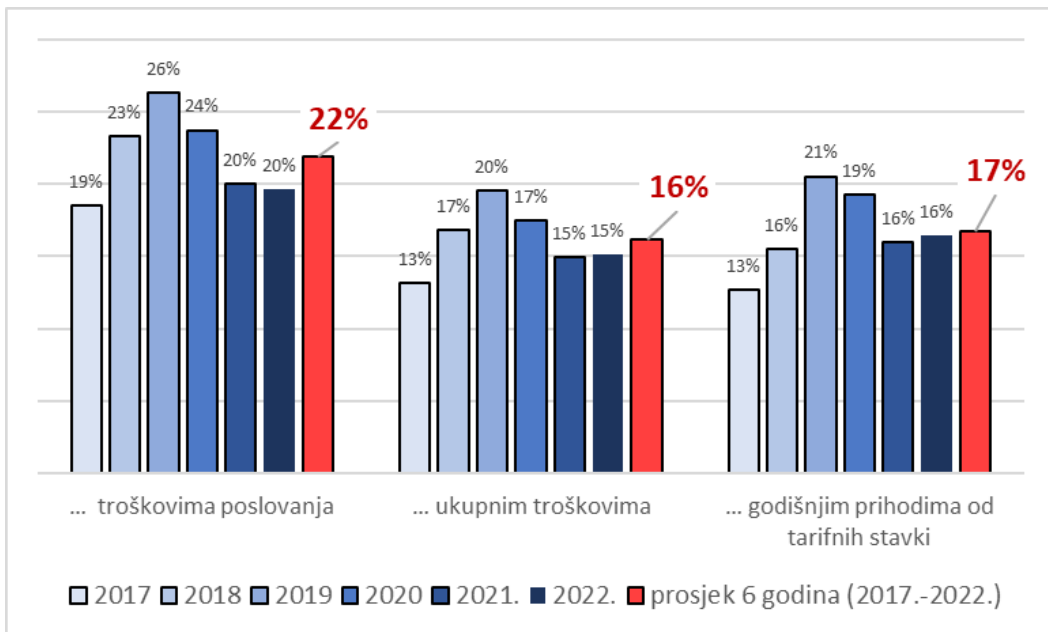
količina i trošak gubitaka

Ukupni trošak: *trošak poslovanja* + *trošak kapitala*

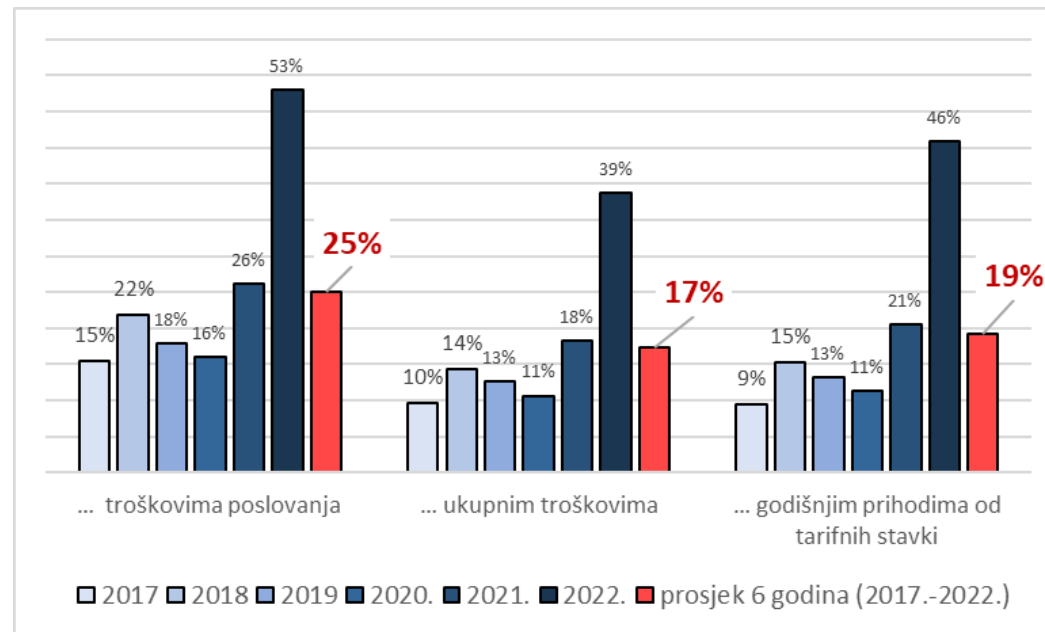
Trošak poslovanja: osoblje, gubici, održavanje, mjerenje & obračun,...

Trošak kapitala: amortizacija, prinos od regulirane imovine

HEP ODS

HOPS

Regulatorni tretman gubitaka za određivanje tarifnih stavki za korištenje mreže

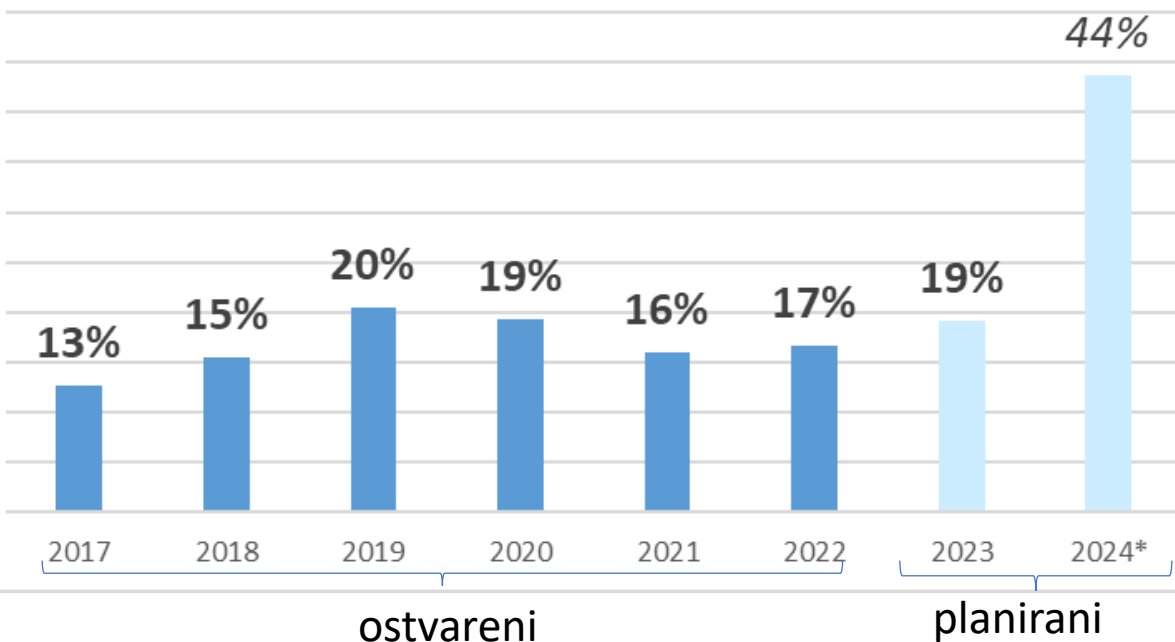
Planirani

Priznati ostvareni

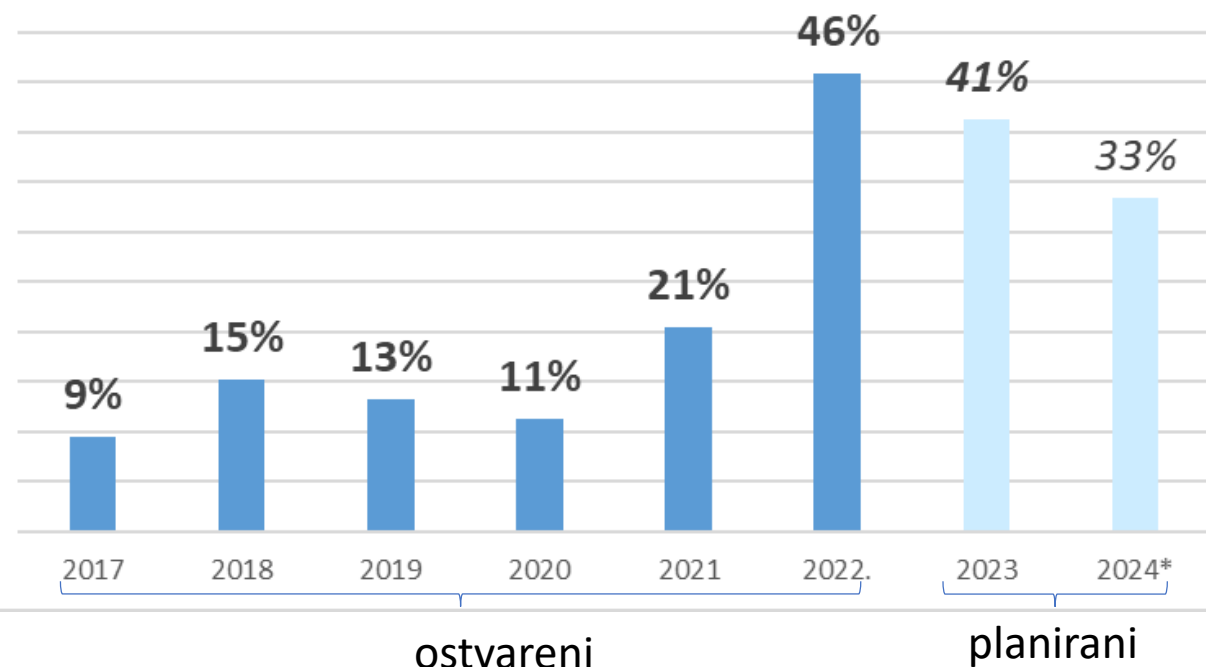
trošak gubitaka

trošak gubitaka

HEP ODS
troškovi gubitaka u prihodima od tarifnih stavki

HOPS
troškovi gubitaka u prihodima od tarifnih stavki

Subjekt odgovoran za nabavu gubitaka

- [EU Direktiva 2019/944](#) nalaže operatorima da nabavljaju EE za pokriće gubitaka u **transparentnim, nediskriminirajućim i tržišno utemeljenim postupcima**, onda kada je to u nacionalnim zakonodavstvom uređeno kao njihova zadaća
- u ~ 80% EU zemalja operatori nadležni za nabavu EE za pokrivanje gubitaka u svojem sustavu
- iznimke:
  - **Austrija**: OPS nabavlja gubitke i za neke ODS-ove
  - **Slovenija**: od 2023. ELES nabavlja gubitke za prijenosnu i distribucijsku mrežu
  - **Belgija**: u mrežama >70 kV **BRP** (proizvođači) “nadoknađuju” gubitke u naturi, u prijenosnoj mreži 30-70 kV OPS, u distribucijskoj mreži ODS
  - **Grčka**: **tržišni sudionici** – na prijenosu (proizvođači, uvoznici), na distribuciji **opskrbljivači**
  - **Italija**: **opskrbljivači** nabavljaju energiju za pokriće gubitaka; kupci opskrbljivačima nadoknađuju troškove “standardne” količine gubitaka, a razliku između ostvarene i standardne količine gubitaka plaćaju/zadržavaju operatori ← poticanje operatora da smanje gubitke ispod razine “standardnih”
  - **Irska**: prijenosna mreža gubitke dužni nabaviti **tržišni sudionici (proizvođači)** (TLAF), distribucijska mreža gubitke dužni nabaviti **opskrbljivači** (DLAF)
  - **opskrbljivači**: **Cipar, Velika Britanija, Portugal**, prijenosna mreža **Španjolska**

Tko nadoknađuje troškove nabave EE za pokriće gubitaka

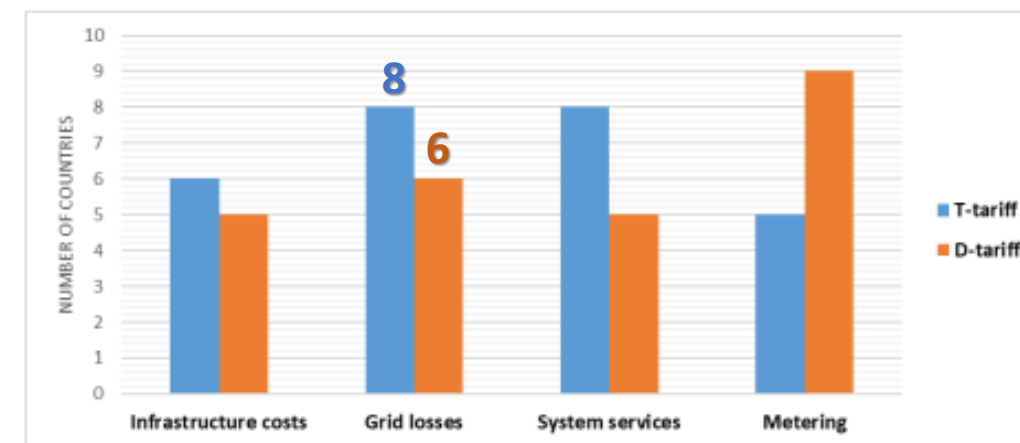
[ACER Report on Electricity Transmission and Distribution Tariff Methodologies in Europe \(01/2023\)](#)

- u 23 od 27 EU članica troškovi gubitaka u distribucijskoj mreži se nadoknađuju iz mrežarine (iznimke: GR, IT, PT, Irska)
- u 22 od 27 EU članica troškovi gubitaka u prijenosnoj mreži se nadoknađuju iz mrežarine (iznimke: GR, IT, PT, Irska, ES)
- u pravilu krajnji kupci, ali ponekad uz kupce i proizvođači

Country	Costs for grid losses
Austria	X (E) > 5MW
Bulgaria	X (E)
Denmark	X (E)
France	X (E) ²⁰⁹ dio vezno uz izvoz & ITC
Latvia ²¹⁰	X (P)
The Netherlands	
Norway	X (E)
Romania	X (E) > 5MW
Slovak Republic	
Sweden ²¹³	X (E)

Country	Costs for grid losses
Austria ²¹⁵	X (E)
Belgium ²¹⁷	Flanders: X (E) (until Dec. 2022)
Estonia ²¹⁹	X (P)
Latvia ²²⁴	X (P)
Norway ²²⁵	X (E)
Sweden ²²⁶	X (P)

Recovery of specific cost categories via injection charges

Note: E=energy-based, P=power-based, L=Lump sum

Zakonski okvir – Zakon o tržištu električne energije (ZoTEE)

HEP ODS

Čl. 68

ODS je odgovoran za

(4) **ODS nabavlja** EE za pokrivanje gubitaka EE u svojem sustavu u skladu s **transparentnim, nediskriminirajućim i tržišno utemeljenim postupcima**

(5) **ODS** ne smije **trgovati** EE, osim za:

1. pokrivanje gubitaka EE u distribucijskoj mreži,..

Čl. 70

ODS je dužan

12. analizirati gubitke EE u distribucijskoj mreži na razini obračunskog intervala odstupanja te na mjesečnoj, godišnjoj i višegodišnjoj razini, uključujući procjenu tehničkih i ne-tehničkih gubitaka EE te **po potrebi izraditi i provesti mjere za smanjenje gubitaka** EE

13. **do 30. rujna tekuće godine** dostaviti Agenciji na suglasnost procjenu količine i ukupnog troška nabave EE za pokrivanje gubitaka EE u distribucijskoj mreži za sljedeću godinu (**“plan”**)

Zakonski okvir – Zakon o tržištu električne energije (ZoTEE)

HEP ODS

Čl. 73

(5) **ODS** je **obvezan**, najkasnije do 31. ožujka tekuće godine, **podnijeti Agenciji izvješće** o nabavi EE za pokrivanje gubitaka EE u distribucijskoj mreži za prethodnu kalendarsku godinu, koje osobito sadrži podatke i informacije o:

- **ostvarenim tehničkim i ne-tehničkim gubicima EE**
- načinu **nabave**
- jediničnim cijenama EE i pripadajućim troškovima nabave
- troškovima odstupanja vezanim za nabavu
- sklopljene ugovore (uključujući transakcije na burzi (promptnom tržištu) i putem terminskog tržišta)

Čl. 70

ODS je **dužan**

24. na temelju izvješća iz članka 73. stavka 5. ovoga Zakona, kao i u slučaju zahtjeva Agencije, **provesti određene mjere radi smanjenja gubitaka EE**

Zakonski okvir – Zakon o tržištu električne energije (ZoTEE)

HOPS

Čl. 86

OPS je odgovoran

10. **osiguravati EE** za pokrivanje gubitaka EE u prijenosnoj mreži

30. **analizirati gubitke** EE u prijenosnoj mreži na razini obračunskog intervala odstupanja te na mjesečnoj, godišnjoj i višegodišnjoj razini, **po potrebi, izraditi i provesti mjere za smanjenje gubitaka EE**

31. izrađivati i provoditi program smanjenja tehničkih gubitaka EE u prijenosnoj mreži za sljedeće 10G razdoblje

31. **do 30. rujna tekuće godine** dostaviti Agenciji na suglasnost procjenu količine i ukupnog troška nabave EE za pokrivanje gubitaka EE u prijenosnoj mreži za sljedeću godinu (**“plan”**)

47. na temelju izvješća iz članka 91. ovoga Zakona, kao i u slučaju zahtjeva Agencije, **provesti određene mjere radi smanjenja gubitaka EE**

Čl. 89

(4) **OPS** ne smije **trgovati** EE, osim za:

1. pokrivanje gubitaka EE u prijenosnoj mreži,...

Zakonski okvir – Zakon o tržištu električne energije (ZoTEE)

HOPS

Čl. 89

(5) EE za pokrivanje gubitaka EE u prijenosnoj mreži **OPS nabavlja na TEE**, a ako to nije u mogućnosti, mora odmah izvijestiti Agenciju i zahtijevati od proizvođača da prioritetno ponude EE za pokrivanje gubitaka EE u prijenosnoj mreži. Agencija, na temelju izvješća operatora prijenosnog sustava, može zahtijevati od operatora prijenosnog sustava, proizvođača i ostalih elektroenergetskih subjekata provedbu određenih mjera radi osiguravanja pokrivanja gubitaka električne energije u prijenosnoj mreži.

Čl. 91

(5) **OPS** je **obvezan**, najkasnije do 31. ožujka tekuće godine, **podnijeti Agenciji izvješće** o nabavi EE za pokrivanje gubitaka EE u prijenosnoj mreži za prethodnu kalendarsku godinu, koje osobito sadrži podatke i informacije o:

- **ostvarenim gubicima EE**
- načinu **nabave**
- jediničnim cijenama EE i pripadajućim troškovima nabave
- troškovima odstupanja vezanim za nabavu
- sklopljene ugovore (uključujući transakcije na burzi (promptnom tržištu) i putem terminskog tržišta)

Zakonski okvir – Zakon o tržištu električne energije (ZoTEE)

HERA

Čl. 112

Agencija je odgovorna za **davanje suglasnosti** na:

- **procjenu** količine i ukupnog troška nabave EE za pokrivanje gubitaka EE u distribucijskoj mreži
- **procjenu** količine i ukupnog troška nabave EE za pokrivanje gubitaka EE u prijenosnoj mreži

Nove važeće tarifne metodologije

- Metodologija za određivanje iznosa tarifnih stavki za distribuciju električne energije ([Narodne novine, br. 84/22](#))
- Metodologija za određivanje iznosa tarifnih stavki za prijenos električne energije ([Narodne novine, br. 84/22](#))

Planirane količine gubitaka HEP ODS-a u sljedećoj regulacijskoj godini

Postojeća praksa:

- temeljem ostvarenih nabave, prodaje i gubitaka u **prethodne tri godine**
- temeljem planirane mjesečne količine potrošnje EE u distribucijskoj mreži za iduću godinu (usklađeno s planom poslovanja)

avrg 8G: plan veći od ostvarenja 3,6%

Nova tarifna metodologija

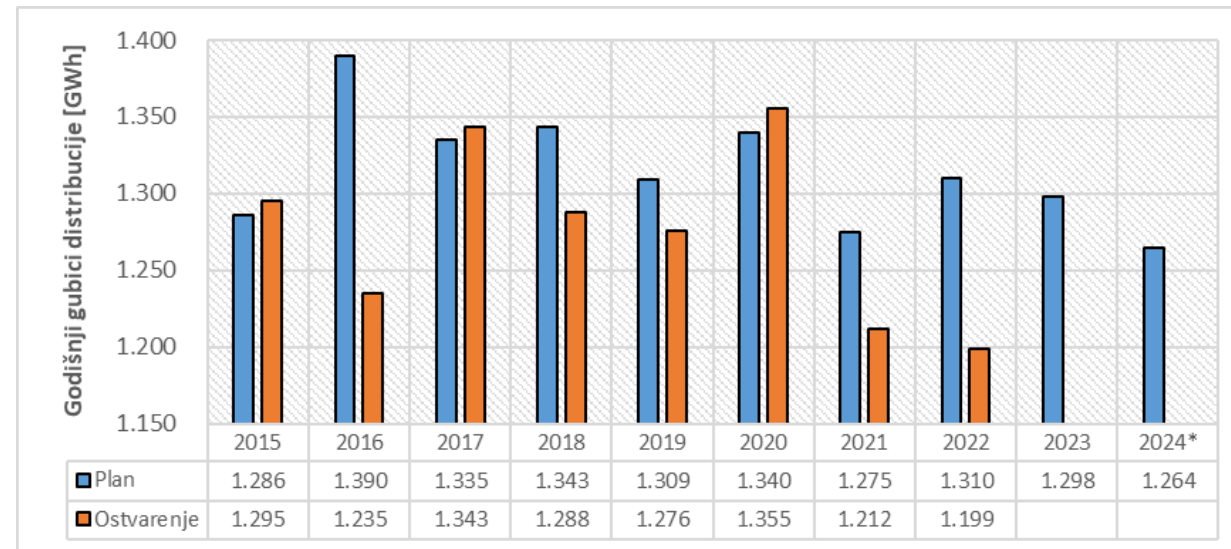
1. puta bi se trebalo primijeniti za **G+1=2025**

predlaže HEP ODS
(suglasnost HERA)

$$E_{G+1}^{planski} = k_{G+1}^{planski} \cdot E_{G+1}^{plan \text{ isporuke u dist.mrežu}}$$

$$k_{G+1}^{planski} = \frac{\sum_{g=G-3}^{G-1} E_g^{ostvareni \ gubici}}{\sum_{g=G-3}^{G-1} E_g^{ostvarena \ isporuka \ u \ dist. \ mrežu}}$$

ostvareni podaci u **3G**
iz prošlosti

Planirane količine gubitaka HOPS-a u sljedećoj regulacijskoj godini

Postojeća praksa:

- provodi se na prikupljenim podacima o ostvarenim mjesečnim gubicima u **pet godina** koje **prethode** godini u kojoj se provodi planiranje, te na podacima o ostvarenim mjesečnim gubicima u **tekućoj** godini
- planirani mjesečni gubici u budućoj regulacijskoj godini odgovaraju prosjeku mjesečnih količina iz razmatranih šest godina
→ srednji scenarij

avrg 8G: plan veći od ostvarenja 3,6%

Nova tarifna metodologija (NN 84/22)

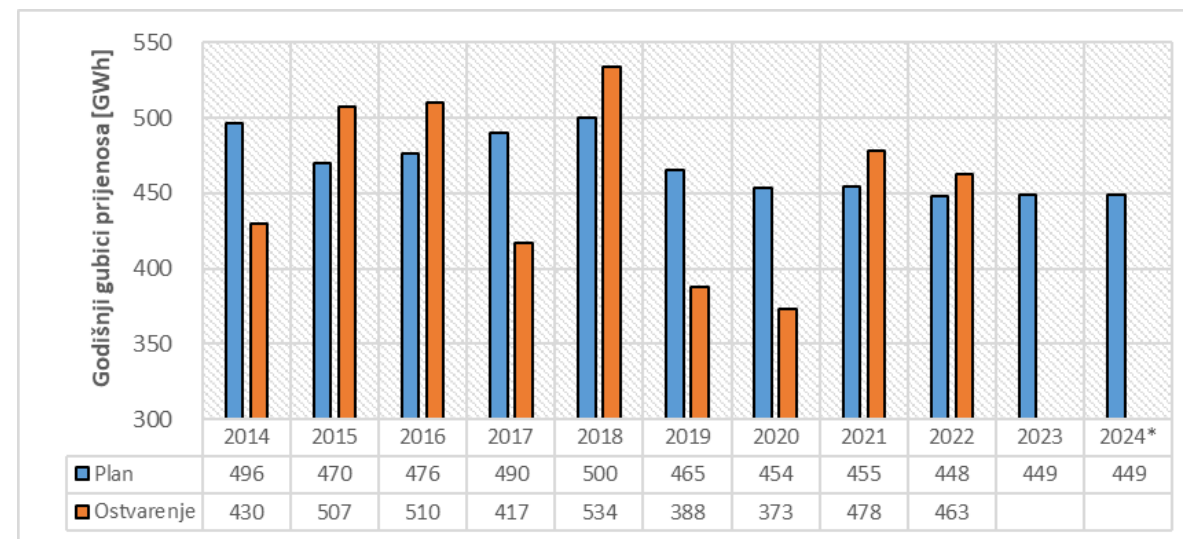
1. puta bi se trebalo primijeniti za **G+1=2025**

predlaže HOPS
(suglasnost HERA)

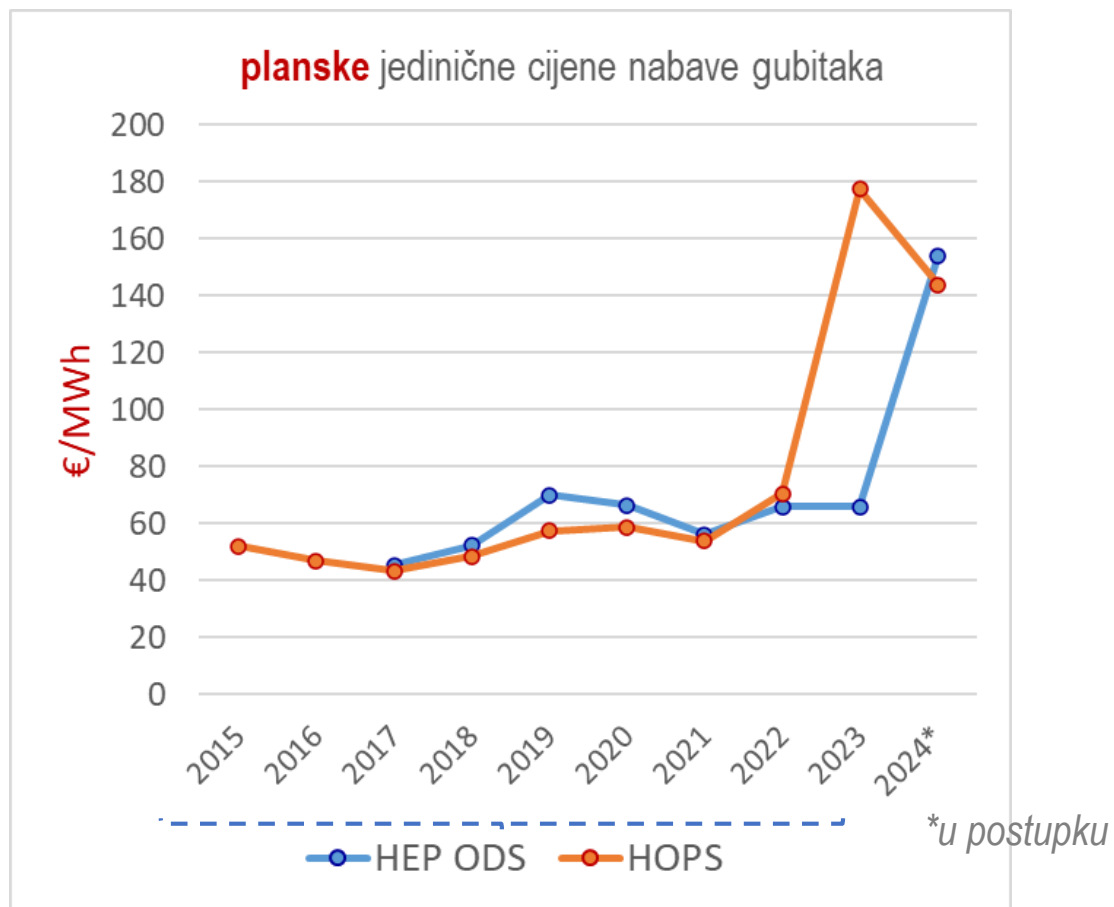
$$E_{G+1}^{planski} = k_{G+1}^{planski} \cdot E_{G+1}^{plan\ prenesena\ EE}$$

$$k_{G+1}^{planski} = \frac{\sum_{g=G-3}^{G-1} E_g^{ostvareni\ gubici}}{\sum_{g=G-3}^{G-1} E_g^{ostvarena\ prenesena\ EE}}$$

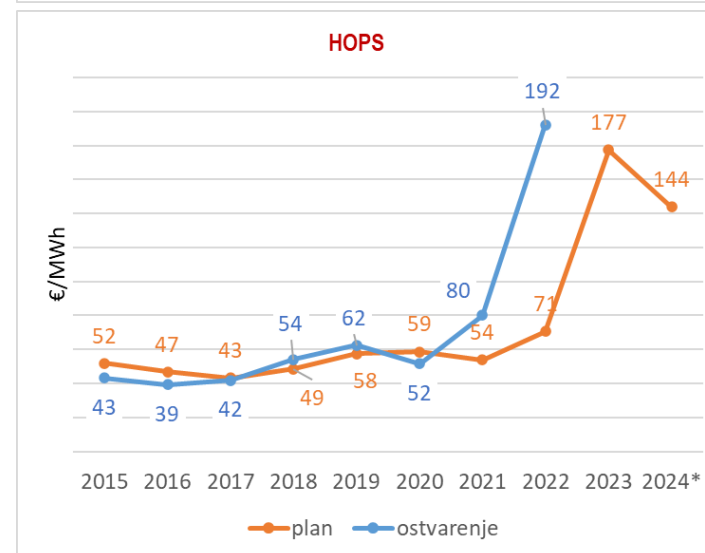
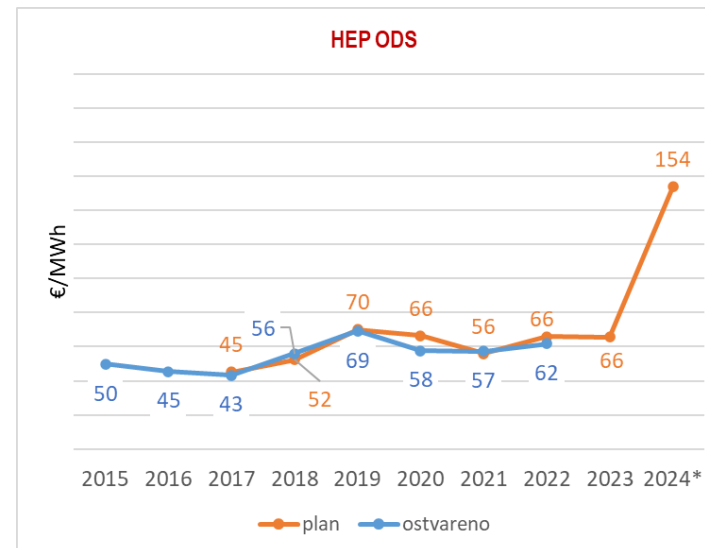
ostvareni podaci u **3G**
iz prošlosti

Planske cijene gubitaka HEP ODS-a i HOPS-a - bez propisane metodologije

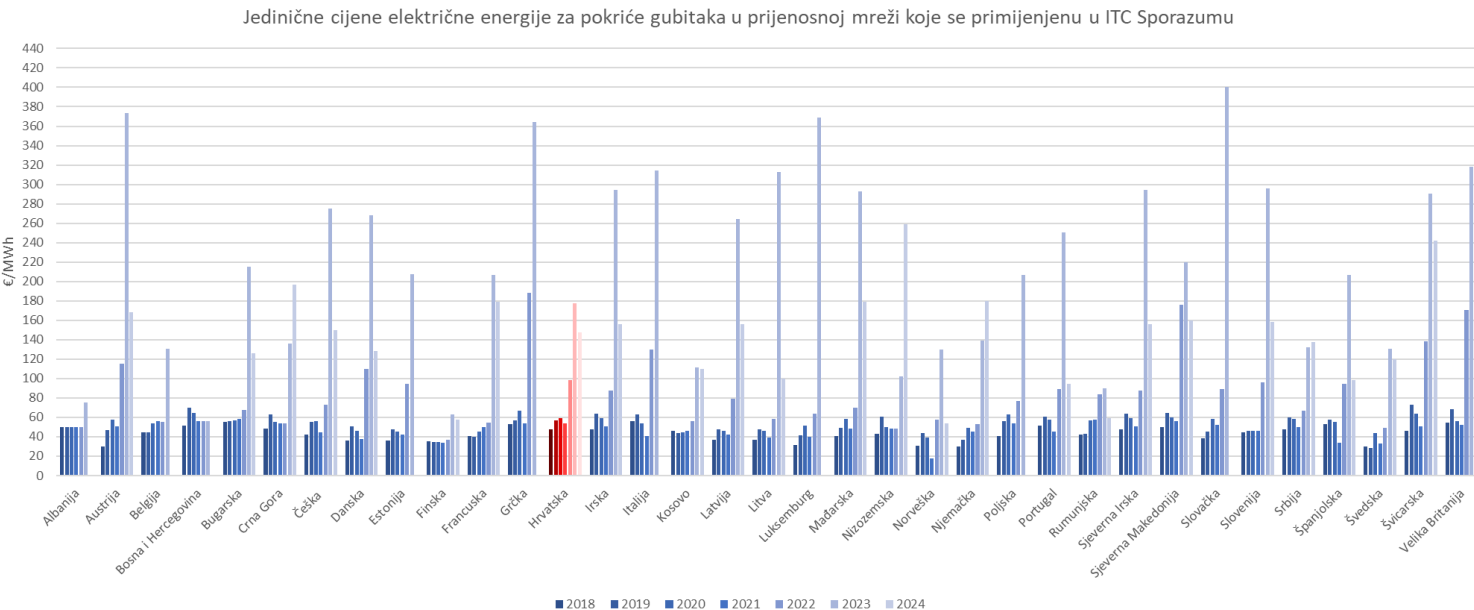
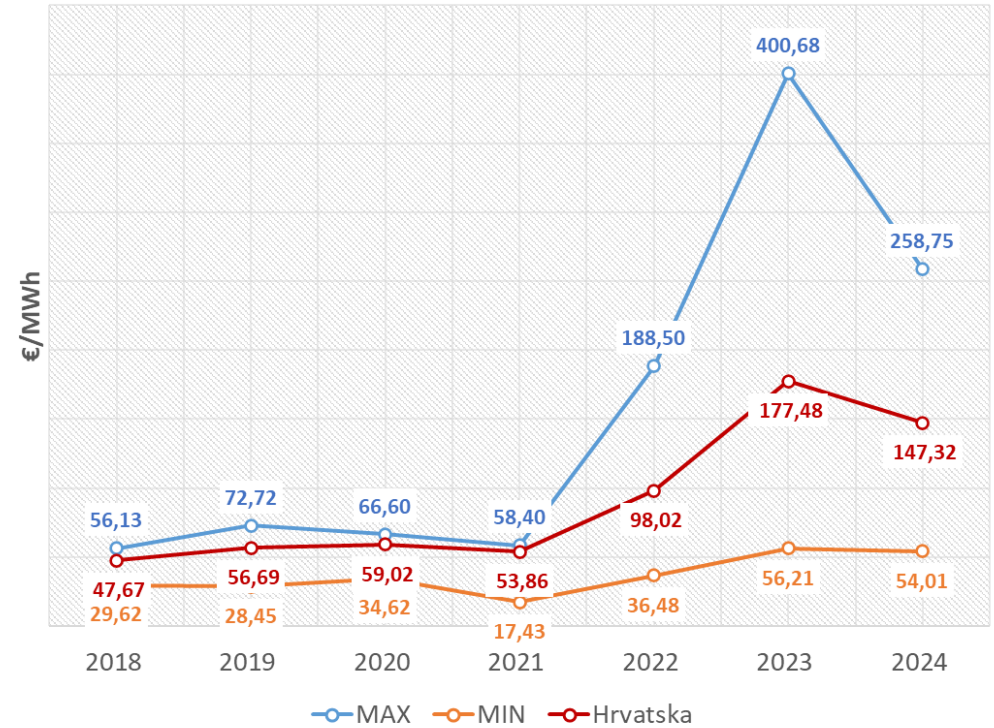
HERA dala suglasnost na procjenu količine i ukupnog troška nabave EE za pokrivanje gubitaka

ITC kompenzacijski mehanizam između europskih OPS-ova

- vrijednost gubitaka nastalih u nacionalnom prijenosnom sustavu kao posljedica prekograničnog toka EE izračunava na istoj osnovi kao i ona koju je regulatorno tijelo odobrilo u vezi sa svim gubicima nastalima u nacionalnim prijenosnim sustavima → **“planske” cijene**

Jedinične cijene električne energije za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži koje se primijenjuju u ITC Sporazumu
35 zemalja

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024* (9 zemalja nedostaju podaci)
MAX	Italija	Švicarska	Grčka	Bugarska	Grčka	Slovačka	Nizozemska
€/MWh	56,13	72,72	66,60	58,40	188,50	400,68	258,75
MIN	Švedska	Švedska	Finska	Norveška	Norveška	Finska	Norveška
€/MWh	29,62	28,45	34,62	17,43	36,48	56,21	54,01
Hrvatska	47,67	56,69	59,02	53,86	98,02	177,48	147,32

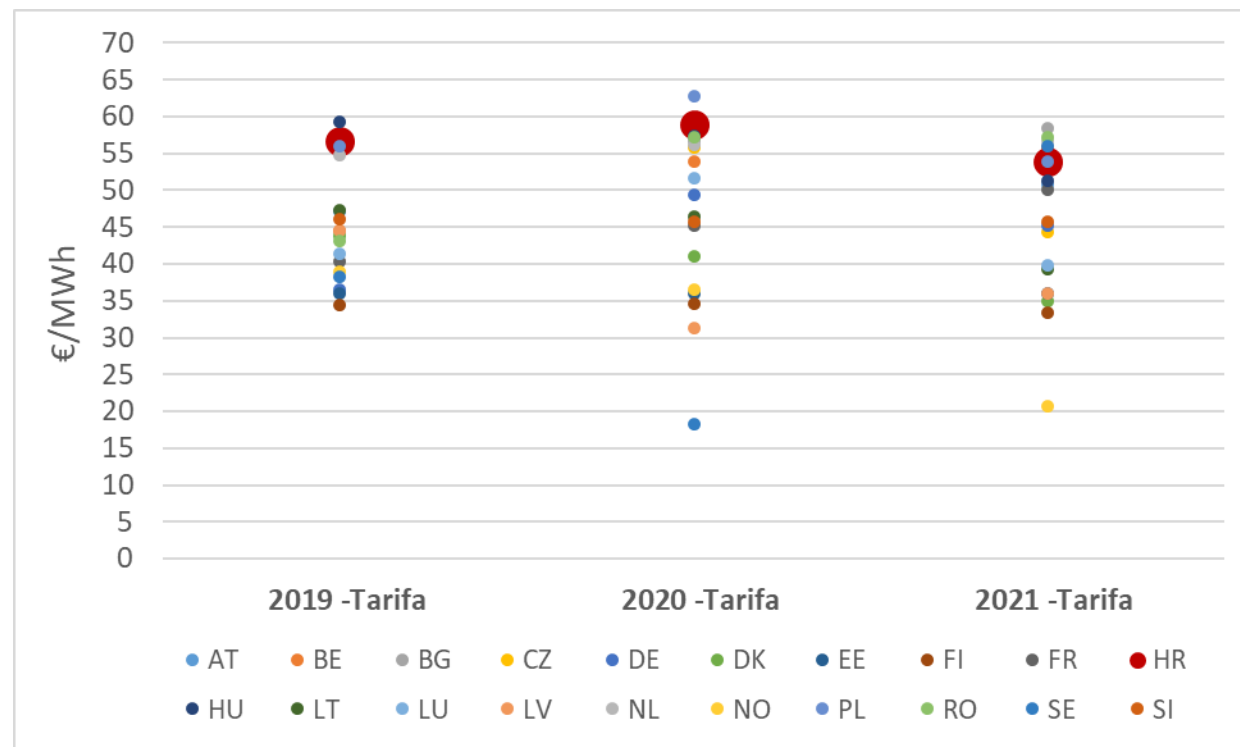
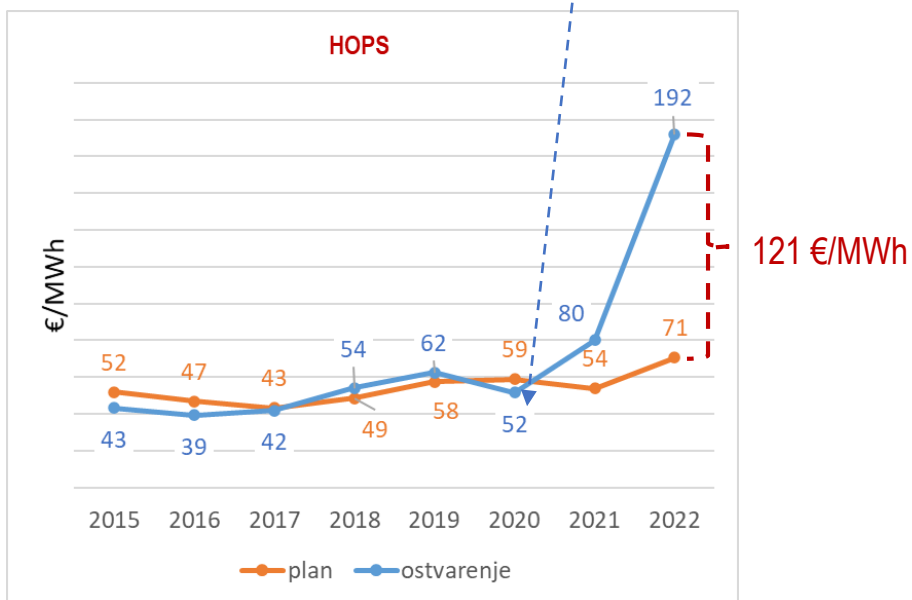
Planske (“tarifne”) cijene gubitaka HOPS-a – usporedba s drugim OPS-ovima [ACER Report \(04/2023\)](#)

€/MWh	AT	BE	BG	CZ	DE	DK	EE	FI	FR	HR	HU	LT	LU	LV	NL	NO	PL	RO	SE	SI
2019 -Tarifa	47	44	56	55	37	44	36	34	40	57	59	47	41	44	55	39	56	43	38	46
2020 -Tarifa	58	54	57	56	49	41	36	35	45	59	57	46	52	31	56	37	63	57	18	46
2021 -Tarifa	51	56	58	44	45	35	36	33	50	54	51	39	40	36	57	21	54	57	56	46

- kod 7 (od 29) zemalja se planske (“tarifne cijene”) u razmatranim godinama razlikuju od ITC cijene gubitaka
- 8 zemalja nije dostavilo plansku (“tarifnu cijenu”) → gubitke ne nabavljaju OPS-ovi

planske cijene HOPS-a među višima u Europi npr. u 2020. najveća ostvarena cijena 58 €/MWh (AT)

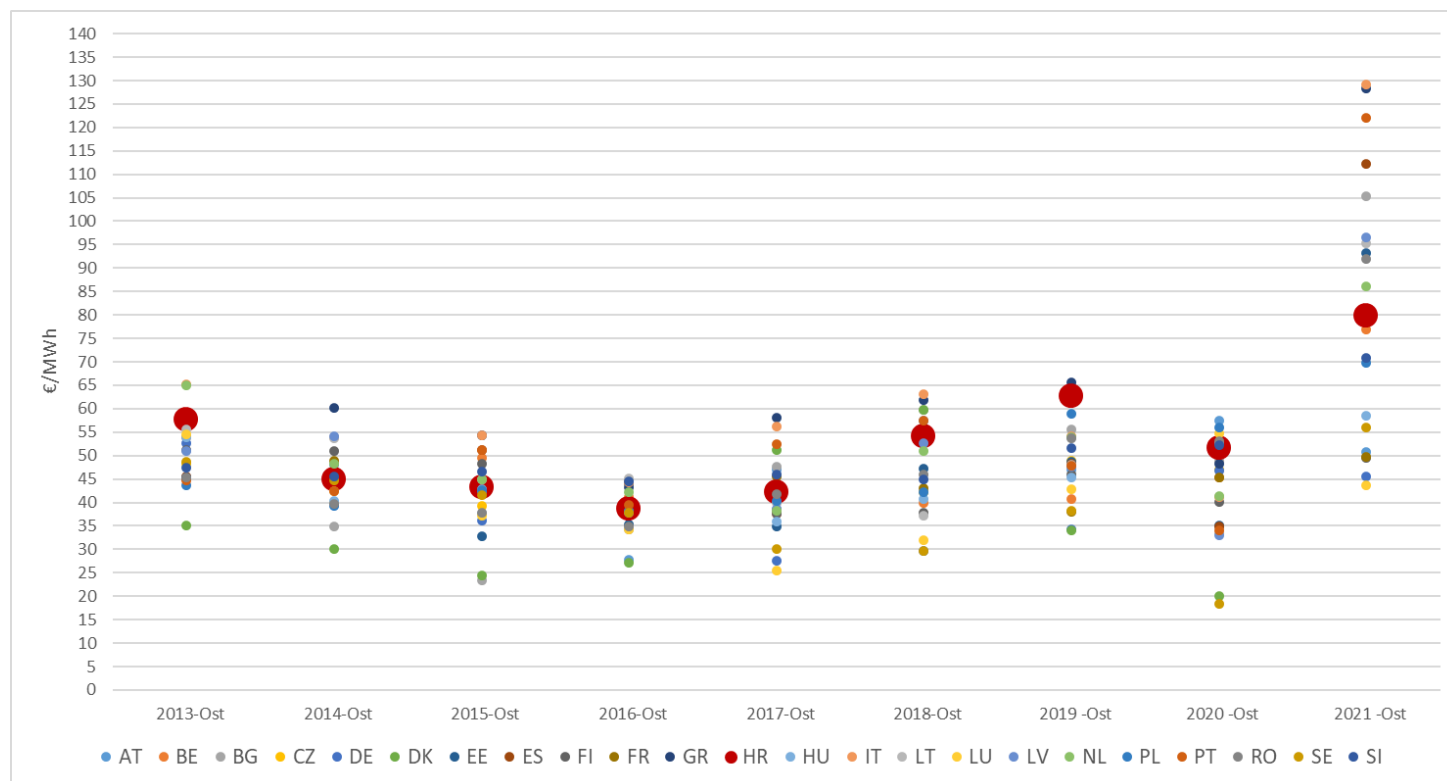
Nordijska regija najniže cijene

ITC cijene (kao niti “planske (tarifne)”) najčešće ne odgovaraju konačno **ostvarenim cijenama EE za pokrivanje gubitaka**, koje se mogu odrediti tek nakon proteka godine na koju se gubici odnose („ex post“) temeljem provedenih postupaka nabave, te uključuju i troškove koji se odnose na obračun odstupanja

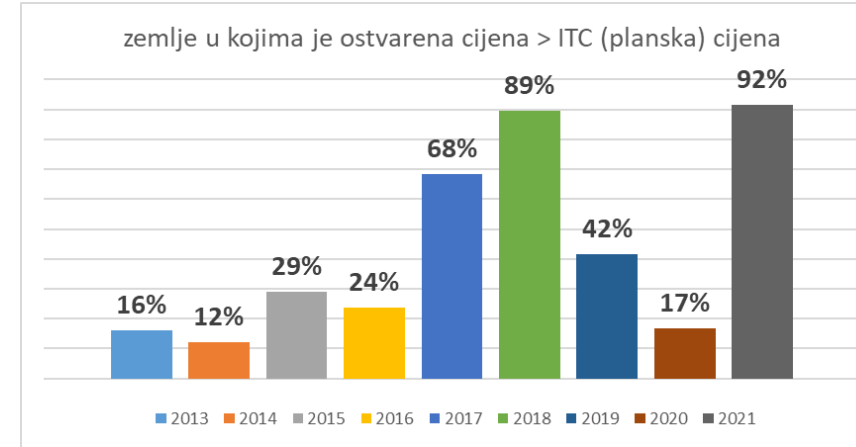
- operatori primjenjuju različite postupke nabave (strategije: dugoročne, kratkoročne)
- raspon ostvarenih cijena se jako širi u 2021.
- HOPS više-manje bio oko prosjeka 23 zemlje
- tarifna metodologija mora uključivati poticaje koji motiviraju operatora na postizanje nižih cijena i količina gubitaka

€/MWh	AT	BE	BG	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IT	LT	LU	LV	NL	PL	PT	RO	SE	SI
2013-Ost	56	54	45	48	53	35	45	46	51	56	45	58	54	65	56	54	51	65	44	45	45	49	47
2014-Ost	48	47	35	40	44	30	39	43	51	49	60	45	40	54	54	42	54	48	39	42	40	45	46
2015-Ost	38	50	23	39	36	24	33	51	48	44	54	43	43	54	45	37	42	45	43	51	38	42	47
2016-Ost	28	41	34	38	40	27	35	40	44	45	43	39	38	44	45	34	38	42	38	39	35	38	45
2017-Ost	47	38	48	41	28	51	35	38	38	46	58	42	36	56	40	25	39	38	40	52	42	30	46
2018-Ost	58	40	60	42	30	60	47	53	38	43	62	54	41	63	37	32	53	51	42	57	46	30	45
2019-Ost	47	41	56	49	34	34	49	48	46	38	66	63	45	54	48	43	48	54	59	48	54	38	52
2020-Ost	58	45	49	47	47	20	35	35	40	45	48	52	53	41	33	55	33	41	56	34	53	18	52
2021-Ost	51	77	105	78	46	79	93	112	49	50	128	80	59	129	95	44	97	86	70	122	92	56	71

Planska i ostvarena cijena gubitaka se redovito razlikuju

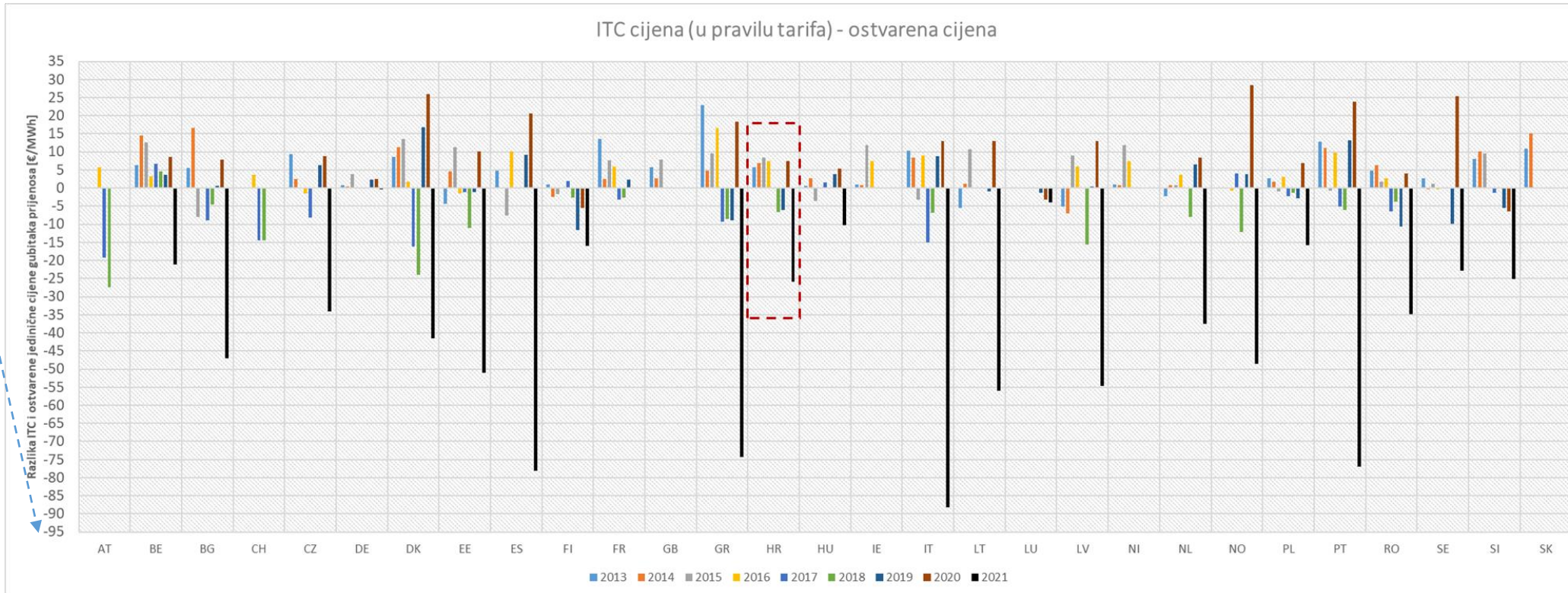
- 2020. u većini (83%) zemalja ostvarene < planske (utjecaj COVID-a na pad cijena na TEE)
- 2021. u većini (92%) zemalja ostvarene > planske (utjecaj krize)

HOPS 2022:

ITC - ostvarena =
98-192=-94 €/MWh

HOPS 2022:
planska - ostvarena =
71-192=-121 €/MWh

Planške jedinične cijene gubitaka u sljedećoj regulacijskoj godini

Nova tarifna metodologija:

- Planska jedinična cijena gubitaka u prijenosnoj i distribucijskoj mreži utvrđuje se na jednak način:

0,5* planska cijena dugoročne nabave +
0,5* planska cijena kratkoročne nabave +
0,5 €/MWh

prosjek dnevnih cijena
BL YR za sljedeću
regulacijsku godinu s
HUDEX u prvih 8
mjeseci tekuće
regulacijske godine

prosjek dnevnih cijena
PL YR za sljedeću
regulacijsku godinu s HUDEX
u mjesecu tekuće regulacijske
godine koji prethodi mjesecu
u kojem se provodi izračun

STARO

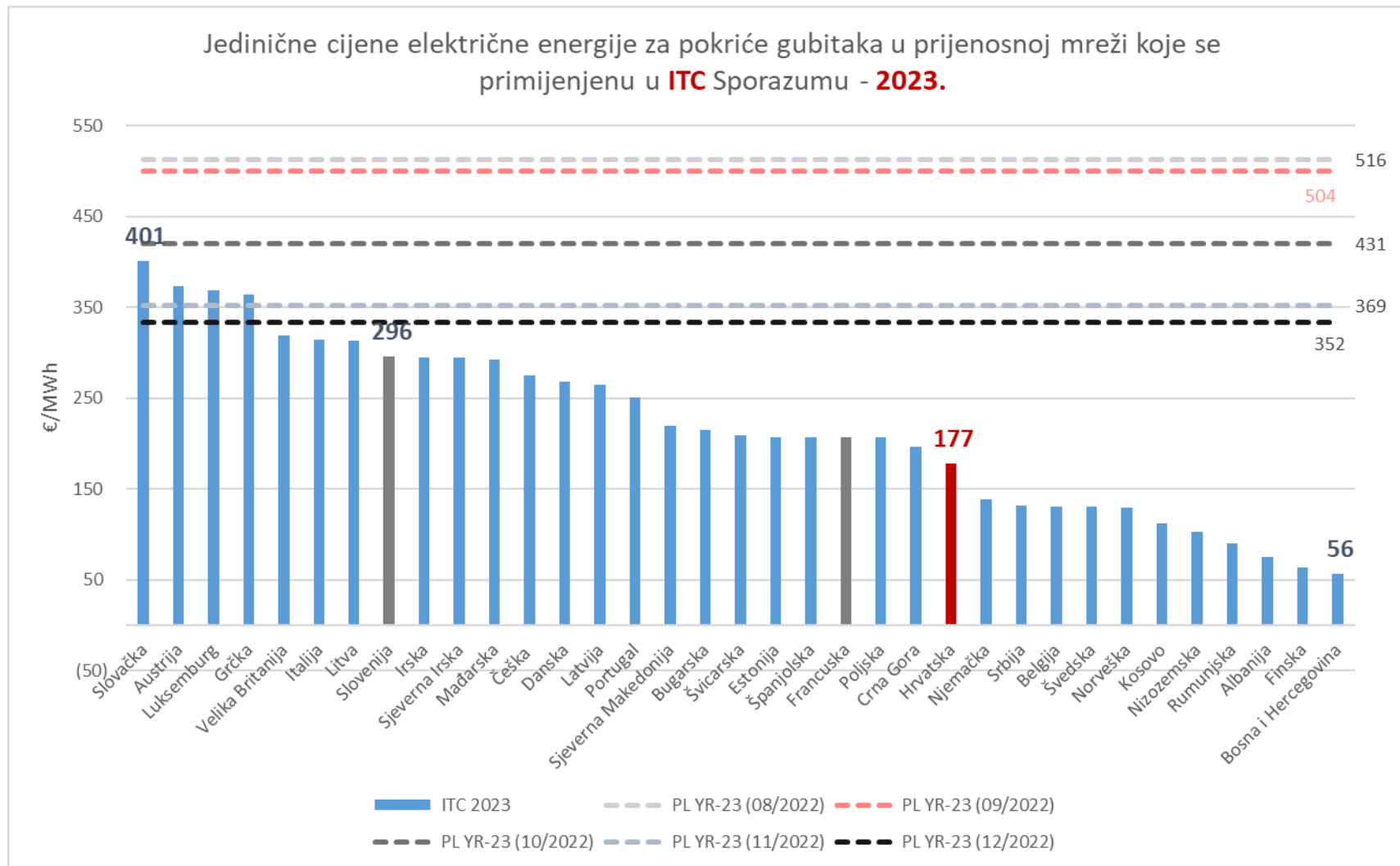
Nova tarifna metodologija u 2022. godini:

- planska cijena (za oba operatora: ELES i SODO) uzima prosječnu cijenu temeljne energije s težinskim faktorom 70%, a vršne energije s težinskim faktorom 30% što je proizlazilo iz značajki krivulje opterećenja cjelokupnog slovenskog EES-a; u prvih 4 mjeseca tekuće regulacijske godine
- od 2023. primjenjuje se težinski udjel temeljene energije od (BL) 75%, a vršne (PL) 25%
- za cijenu planske temeljne i vršne energije koristi se prosjek dnevnih cijena temeljnog i vršnog godišnjeg proizvoda za sljedeću regulacijsku godinu s referentne burze terminskih ugovora (trenutačno HUDEX) u prvih 8 mjeseci tekuće regulacijske godine
- kod planske cijene vrednuju se prethodni ostvareni postupci nabave

NOVO

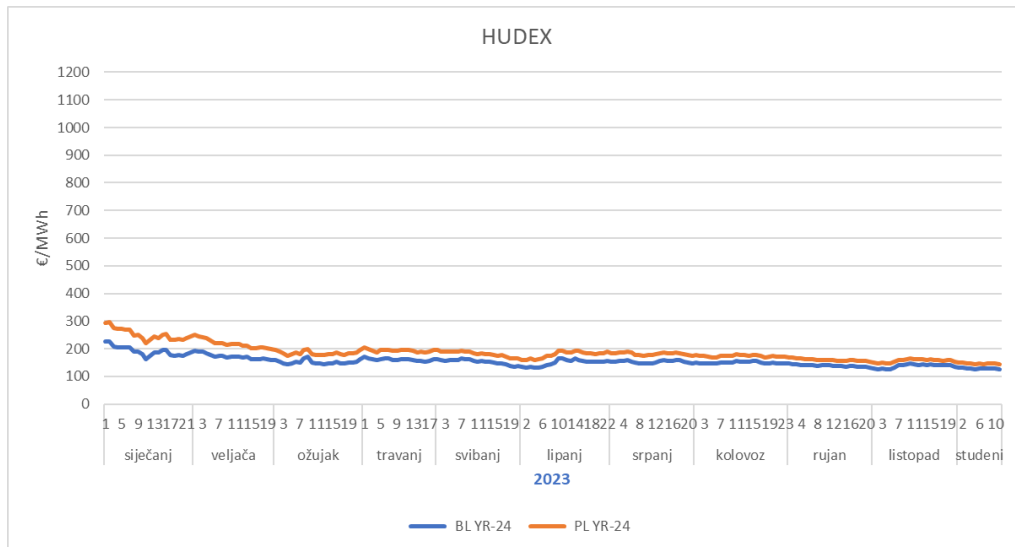
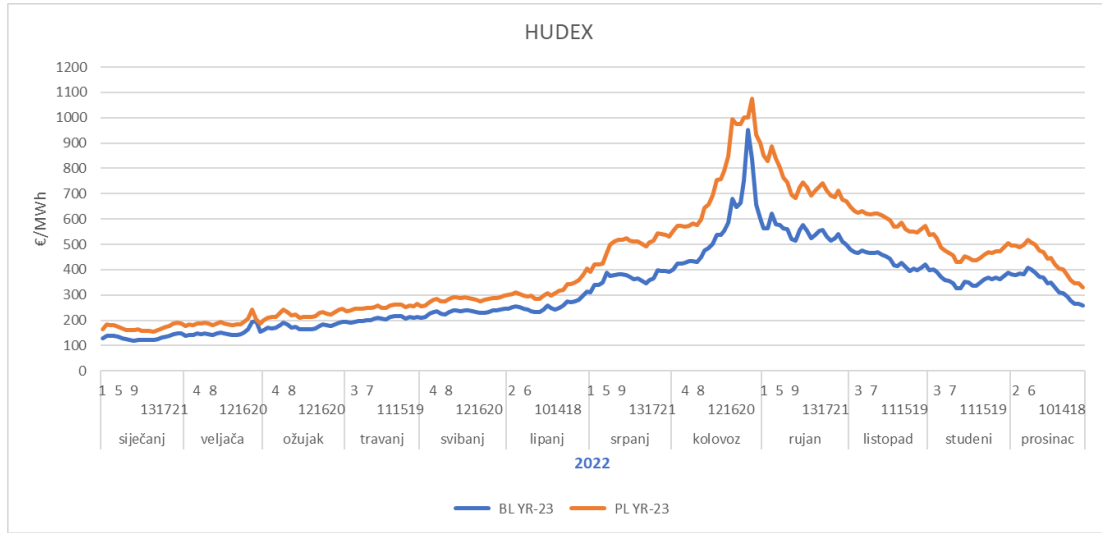

Planska jedinična cijena gubitaka u sljedećoj regulacijskoj godini

Odobrene planske cijene:
HOPS: 177,48 €/MWh
HEP ODS: 65,74 €/MWh

Planska jedinična cijena gubitaka u sljedećoj regulacijskoj godini

Planska cijena za 2023.

	BL (8mj)	PL(8mj)	EUR/MWh	ITC [€/MWh]
Nova TM	75%	25%	284,7	296
	265,1 €/MWh	343,7 €/MWh		
Stara TM	BL (4 mj)	PL(4mj)	EUR/MWh	
	70%	30%	178,2	
	265,1 €/MWh	343,7 €/MWh		

Planska cijena za 2024.

	BL (8mj)	PL(8mj)	EUR/MWh	ITC [€/MWh]
Nova TM	75%	25%	168,7	158
	159,8 €/MWh	195,2 €/MWh		
Stara TM	BL (4mj)	PL(4mj)	EUR/MWh	
	70%	30%	182,3	
	169,3 €/MWh	212,5 €/MWh		

Nova TM

	BL (8mj) €/MWh	PL €/MWh	Planska cijena [€/MWh]	ITC [€/MWh]	
za 2023	265,73	iz kolovoza	765	516	
		iz rujna	742	504	
		iz listopada	595	431	177,48
		iz studenog	471	369	
		iz prosinca	438	352	
za 2024	159,84	iz kolovoza	174	167	
		iz rujna	160	160	147,32
		iz listopada	157	159	

Regulatorni tretman gubitaka – **poticaji** (bonus, penali)

- regulatorna agencija **potiču operatore na učinkovitost** kod nabave EE za pokrivanje gubitaka
- **primjenjuju se kod odobravanja ostvarenih količina i/ili troškova nabave gubitaka**
- općenito uspoređuju količina / cijene / troškove nabave gubitaka s referentnim veličinama
- poticaji mogu biti: “**bonus**” i/ili “**penali**”

■ iznos gubitaka

prije regulacijskog razdoblja definira se koeficijent gubitaka koji će se priznati u postupku odobravanja ostvarenog iznosa gubitaka

 ODS

 OPS i
ODS (odvojeno teh. i ne-teh.)

 ODS

■ troškovi gubitaka

kod utvrđivanja priznatih ostvarenih troškova gubitaka kreće se od ostvarenih troškova nabave

 ako su ostvareni troškovi manji od referentnih operatoru se priznaje povećanje ostvarenih troškova (bonus)

 primjenjuje se bonus (kao i u SI) ali i smanjenje ostvarenih troškova (priznati troškovi) kada su ostvareni troškovi veći od referentnih (penal kroz ne priznavanje cjelokupno ostvarenih troškova); postoji granični iznos bonusa/penala

 bonus (količina ODS, cijena) i penal (cijena)

Regulatorni tretman gubitaka - **poticaji**

za smanjenje gubitaka u **distribucijskom sustavu**

Response	No. of responses	Countries
Yes	(20)	BE ²³ , CZ, DK, EL, ES, FR, GE, HU, IT, KS*, ME, NL, NO, PL, PT, RS, SE, SI, SK, UA
No	(16)	AT, BA, BE ²⁴ , CY, DE, EE, FI, GB, HR , IE, LT, LU, LV, MD, MK, MT

²³ Flanders and Wallonia

²⁴ Brussels region.

Neki primjeri kombiniranog poticanja smanjenja količina i troškova gubitaka: SI, DK, FR,...

ne-tehnički gubici se ne pokrivaju mrežarinom

nakon roll-out(a) naprednih brojila

Nova tarifna metodologija u RH:
poticaji na **cijenu** gubitaka i na **količinu** gubitaka u distribucijskom sustavu

nakon roll-out(a) naprednih brojila (Linky) odvojeno se vrednuju poticaji vezano uz tehničke i ne-tehničke gubitke

Regulatorni tretman gubitaka - **poticaji**

[2. CEER izvještaj o gubicima \(2020.\)](#)

za smanjenje gubitaka u **prijenosnom sustavu**

- gubici u prijenosu su u pravilu isključivo tehnički i složeno ih je smanjiti (tranziti, hidrologija,..) → u usporedbi s distribucijom, rijeđe se primjenjuju **poticaji** na količinu gubitaka

Response	No. of responses	Countries
Yes	(13)	DK, FR, GE, HU, KS*, ME, NL, NO, PL, RS, SE, SI, SK
No	(20)	AT, BA, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, GB, HR , IE, IT, LT, LU, LV, MD, MK, PT, UA
N/A	(2)	BE, MT

Nova tarifna metodologija u RH: **poticaji** na **cijenu** gubitaka u prijenosnom sustavu

Priznate ostvarene količine i troškovi gubitaka bez poticaja

ODS

- ostvareni gubici se priznaju u punom iznosu samo ako je relativna planska količina gubitaka ($k^{\text{rel. priznati gub}}$) $< 5,8\% = k^{\text{gran}}$
- inače, priznata količina ostvarenih gubitaka odgovara umnošku relativne planske količine gubitaka i ostvarene isporuke u distribucijsku mrežu

1.

$$E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}} = \begin{cases} k_{G-1}^{\text{rel. priznati gub. \%}} \cdot E_{G-1}^{\text{ostvarena kol. u dis. mrežu}} & , \quad \text{ako je } k_{G-1}^{\text{rel. priznati gub. \%}} \geq k^{\text{gran}} = 5,8\% \\ E_{G-1}^{\text{ostvarena kol. gub.}} & , \quad \text{inače} \end{cases}$$

Priznata količina
gubitaka

2.

$$E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}} < E_{G-1}^{\text{ostvarena kol. gub.}} \quad T_{G-1}^{\text{priznati troš. gub.}} = C_{G-1}^{\text{ostvarena cj. gub.}} \cdot E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}}$$

$$E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}} > E_{G-1}^{\text{ostvarena kol. gub.}} \quad T_{G-1}^{\text{priznati troš. gub.}} = C_{G-1}^{\text{ostvarena cj. gub.}} \cdot E_{G-1}^{\text{ostvarena kol. gub.}}$$

Priznati trošak
nabave gubitaka

Poticaji

ODS

$$I_g^{\text{poticaj za gubitke}} = I_g^{\text{poticaj na količinu za gubitke}} + I_g^{\text{poticaj na cijenu za gubitke}}$$

≥ 0

$\lt 0$

$$E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}} > E_{G-1}^{\text{ostvarena kol. gub.}}$$

Referentna cijena:

u_d^* planska cijena dugoročne nabave +
 $(1-u_d)^*$ ostvarena prosječna cijena na
CROPEX DA + 0,5 €/MWh

$u_d = 0,5 \cdot (\text{planska količina} / \text{ostvarena količina})$

ukoliko je ostvarena količina gubitaka
manja od priznate ostvarene količine

→ **bonus za ODS:**

50% * ostvarena cijena gubitaka *
(priznata - ostvarena količine gubitaka)

$$I_{G-1}^{\text{poticaj na cijenu za gubitke}} = \begin{cases} +0,2 & \cdot |\Delta C_{G-1}^{\text{poticaj}}| \cdot E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}}, \text{ za } C_{G-1}^{\text{ostvarena cj. gub.}} < C_{G-1}^{\text{ref. cj. za poticaj}} \\ -0,1 & \cdot |\Delta C_{G-1}^{\text{poticaj}}| \cdot E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}}, \text{ inače } \end{cases}$$

bonus / **penal**

$$\Delta C_{G-1}^{\text{poticaj}} = C_{G-1}^{\text{ref. cj. za poticaj}} - C_{G-1}^{\text{ostvarena cj. gub.}}$$

$$I_{G-1}^{\text{poticaj na količinu za gubitke}} = \begin{cases} P^{\text{ispod priz. kol. gub.}} \cdot \Delta E_{G-1}^{\text{poticaj}} \cdot C_{G-1}^{\text{ostvarena cj. gub.}}, \text{ za } E_{G-1}^{\text{ostvarena kol. gub.}} < E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}} \\ 0, & \text{inače} \end{cases}$$

$$\Delta E_{G-1}^{\text{poticaj}} = E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}} - E_{G-1}^{\text{ostvarena kol. gub.}}$$

nadoknađuju kroz tarifne stavke:

$$T_g^{\text{priznati troškovi uvećani za poticaje}} = T_g^{\text{priznati troškovi}} + I_g^{\text{poticaj za gubitke}}$$

Priznate ostvarene količine i troškovi gubitaka bez poticaja

OPS

- ostvareni gubici se priznaju u punom iznosu
- ostvareni troškovi nabave gubitaka se priznaju u punom iznosu

1. $E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}} = E_{G-1}^{\text{ostvarena kol. gub.}}$

Priznata količina
gubitaka

2. $T_{G-1}^{\text{priznati troš. gub.}} = C_{G-1}^{\text{ostvarena cj. gub.}} \cdot E_{G-1}^{\text{ostvarena kol. gub.}}$

Priznati trošak
nabave gubitaka

Poticaji

OPS

$$I_g^{\text{poticaj za gubitke}} = \cancel{I_g^{\text{poticaj na količinu za gubitke}}} + I_g^{\text{poticaj na cijenu za gubitke}} \quad \langle > 0$$

$$E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub}} = E_{G-1}^{\text{ostvorena kol. gub.}}$$

Referentna cijena:

u_d^* planska cijena dugoročne nabave +
(1- u_d)^{*} ostvarena prosječna cijena na
CROPEX DA + 0,5 €/MWh

$u_d = 0,5^*$ (planska količina/ostvarena količina)

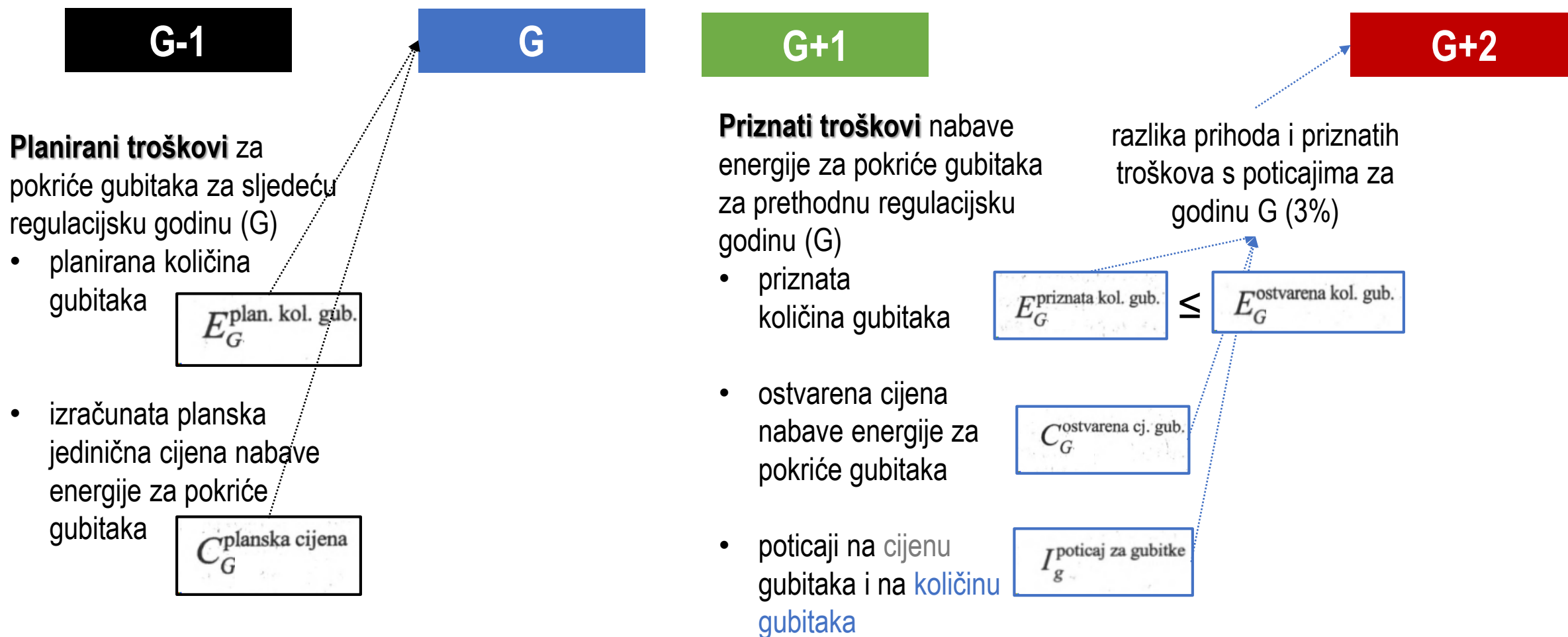
$$I_{G-1}^{\text{poticaj na cijenu za gubitke}} = \begin{cases} +0,2 & \cdot |\Delta C_{G-1}^{\text{poticaj}}| \cdot E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}}, \text{ za } C_{G-1}^{\text{ostvorena cj. gub.}} < C_{G-1}^{\text{ref. cj. za poticaj}} \quad \text{bonus} \\ -0,1 & \cdot |\Delta C_{G-1}^{\text{poticaj}}| \cdot E_{G-1}^{\text{priznata kol. gub.}}, \text{ inače} \quad \text{penal} \end{cases}$$

$$\Delta C_{G-1}^{\text{poticaj}} = C_{G-1}^{\text{ref. cj. za poticaj}} - C_{G-1}^{\text{ostvorena cj. gub.}}$$

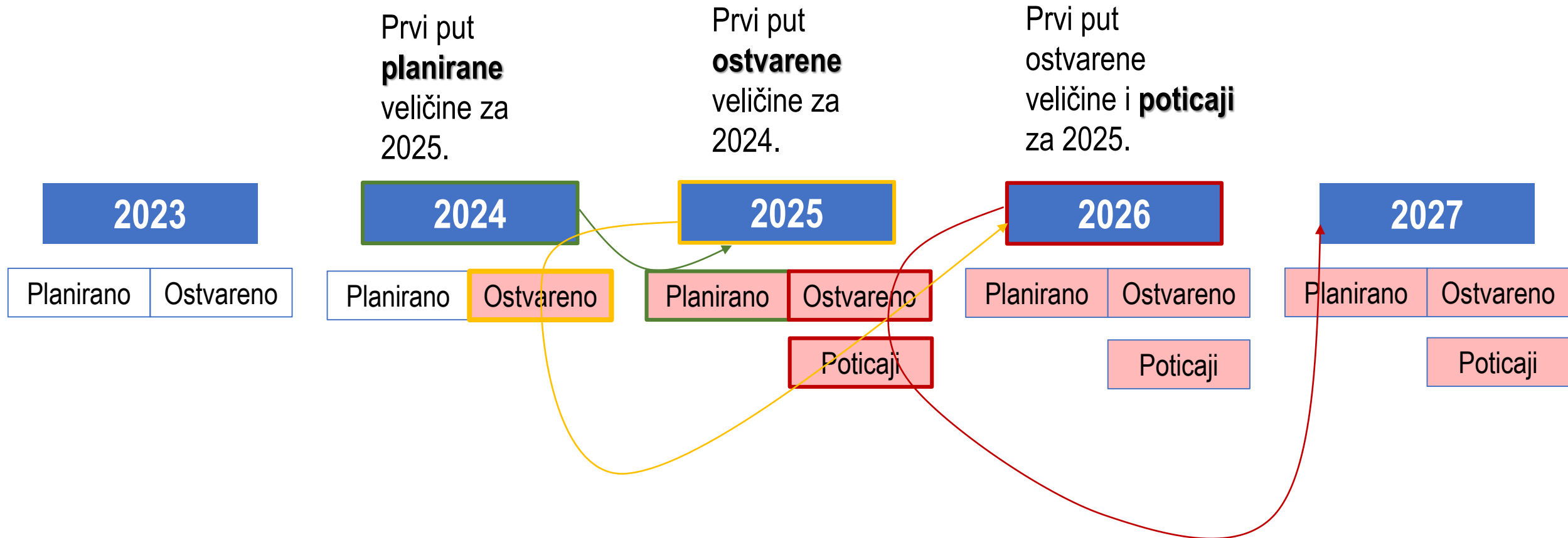
nadoknađuju kroz tarifne stavke:

$$T_g^{\text{priznati troškovi uvećani za poticaje}} = T_g^{\text{priznati troškovi}} + I_g^{\text{poticaj za gubitke}}$$

Kako funkcionira tarifna metodologija

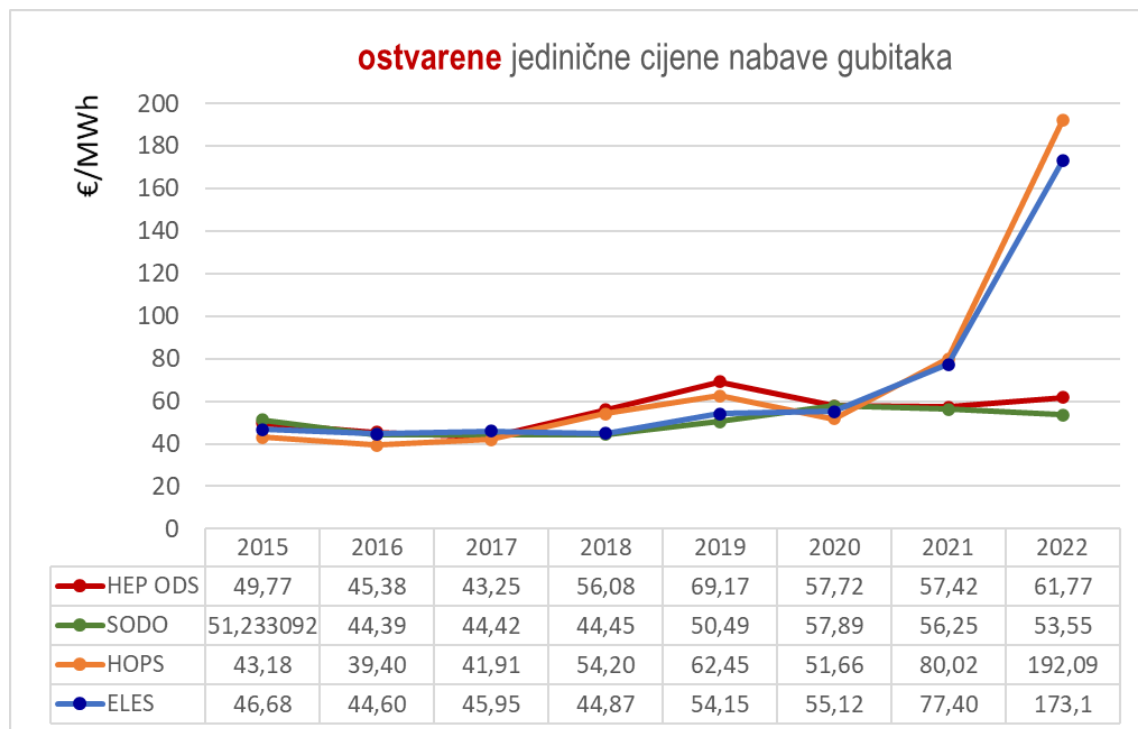

Početak primjene (prijenosni i distribucijski sustav)

Strategija - nabava električne energije za pokrivanje gubitaka – HEP ODS & SODO

- dugoročna nabava: 1-3 godine u budućnosti
- u RH takav pristup rezultirao malo većom cijenom (“opskrbljivači” na sebe preuzimali zadaće nastupa na TEE i troškove odstupanja) do 2020.

HEP ODS

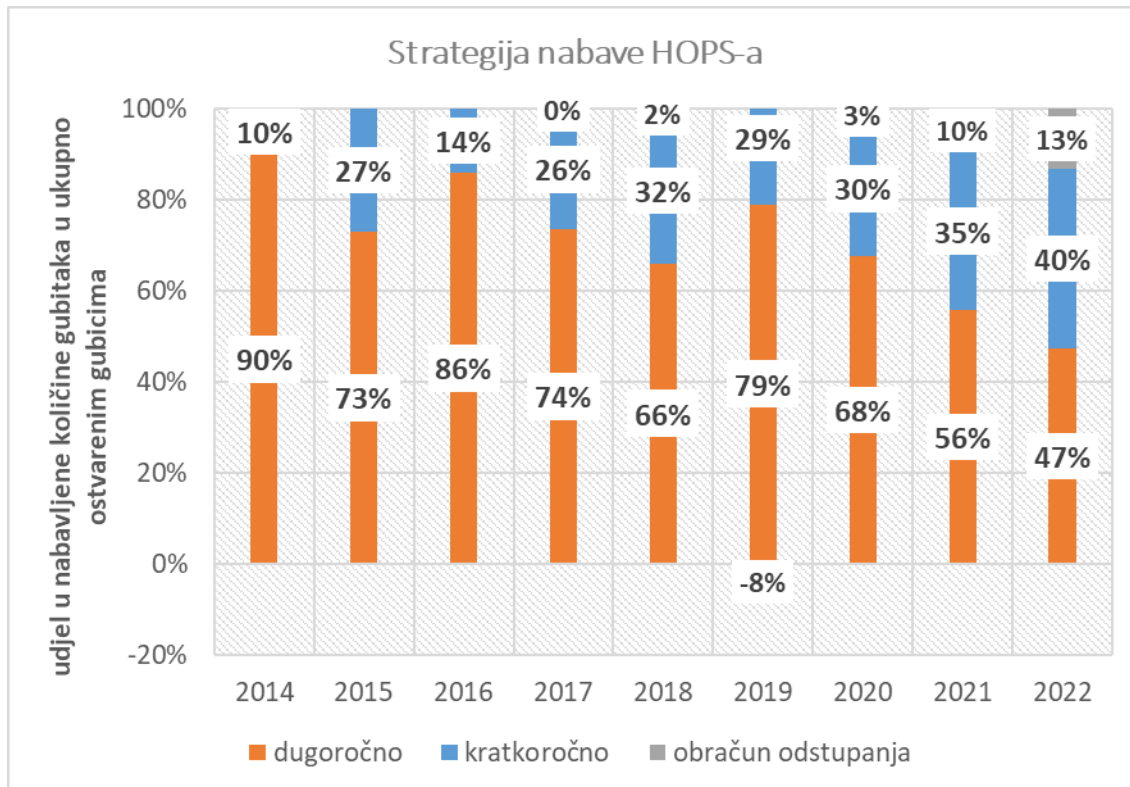
2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.-2023.
2 nadmetanja: 1 - 5 mj 6 - 12 mj 1 proizvod (nestandardni, krivulja)	1 nadmetanje (12/2016) 1 proizvod (nestandardni, krivulja)	1 nadmetanje 2 proizvoda (bazni, promjenjivi)	2 nadmetanja: 1 – 6 mj (12/2018) 7 – 12 mj (5/2019) 1 proizvod (nestandardni, krivulja)	1 nadmetanje (11/2019) 1 proizvod (nestandardni, krivulja) cijena od 3 dijela	1 nadmetanje (4/2020) 2 proizvoda (bazni, preostali) cijena od 4 dijela

SODO

Strategija - nabava električne energije za pokrivanje gubitaka u HOPS-u

- dugoročna nabava u 2023.: godišnje, kvartalno, mjesečno za pokrivanje dijela gubitaka u prijenosnoj mreži javnim nadmetanjem na tržišnoj platformi CROPEX-a po načelu transparentnosti i jednakog postupanja
- kriterij za odabir najpovoljnije ponude je najniža cijena koja zadovoljava uvjete nadmetanja

<https://www.hops.hr/nadmetanja>

Godina	Tehnička i ekonomska specifikacija	Nabava gubitaka				
2020.	Datum nadmetanja:	15.05.2018.	06.05.2019.	15.10.2019.	04.11.2019.	04.12.2019.
	snaga i profil:	10MWh/h	5 MWh/h	10MWh/h	10MWh/h	5MWh/h
	razdoblje isporuke:	01.01.2020.-31.12.2020.	01.01.2020.-31.12.2020.	01.01.2020.-31.12.2020.	01.04.2020.-30.06.2020.	01.01.2020.-31.12.2020.
2021.	Datum nadmetanja:	15.05.2018.	06.05.2019.	31.03.2020.	30.11.2020.	30.11.2020.
	snaga i profil:	10MWh/h	5 MWh/h	10MWh/h	5 MWh/h	5 MWh/h
	razdoblje isporuke:	01.01.2021.-31.12.2021.	01.01.2021.-31.12.2021.	01.01.2021.-31.12.2021.	01.01.2021.-31.12.2021.	01.01.2021.-31.01.2021.
2022.	Datum nadmetanja:	06.05.2019.	31.03.2020.	26.11.2021.	09.02.2022.	02.06.2022.
	snaga i profil:	5 MWh/h	10MWh/h	10MWh/h	koeficijent M (marža)	koeficijent M (marža)
	rok plaćanja računa	-	-	-	60 dana	60 dana
	razdoblje isporuke:	01.01.2022.-31.12.2022.	01.01.2022.-31.12.2022.	01.01.2022.-31.12.2022.	15.02.2022.-30.04.2022.	16.06.2022.-15.09.2022.
2023.	Datum nadmetanja:	31.3.2020.	27.06.2023.	27.06.2023.		
	snaga i profil:	5 MWh/h	20 MWh/h	20 MWh/h		
	razdoblje isporuke:	01.01.2023.-31.12.2023.	01.07.2023.-30.09.2023.	01.10.2023.-31.12.2023.		
2024.	Datum nadmetanja:	12.07.2023.				
	snaga i profil:	5 MWh/h				
	razdoblje isporuke:	01.01.2024.-31.12.2024.				

G-2

G-3

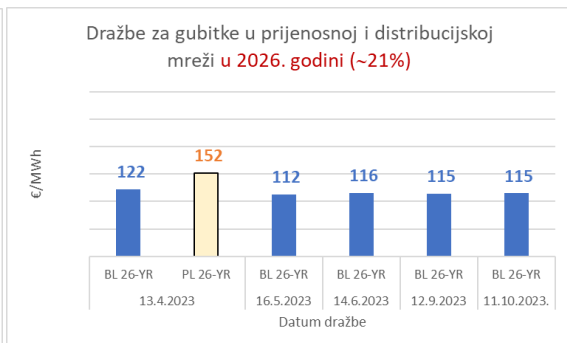
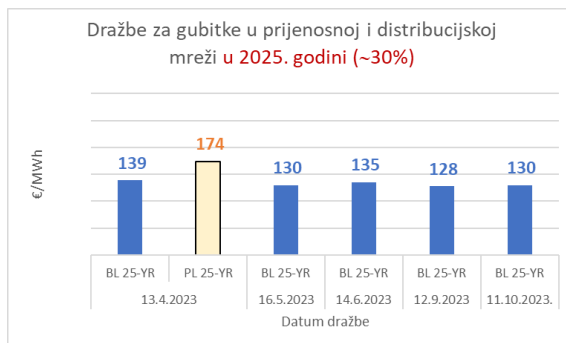
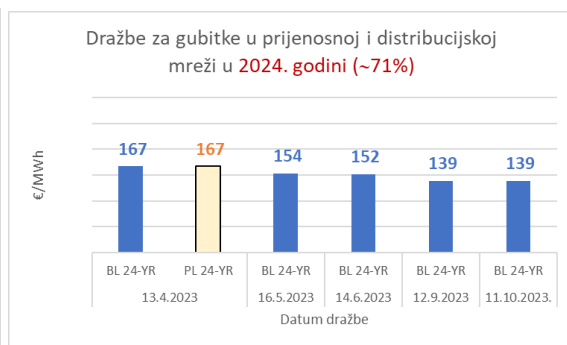
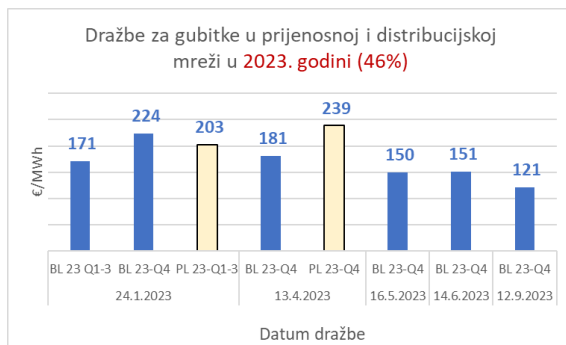
G-3

G-3

G-1

Strategije nabave EE za pokrivanje gubitaka kod OPS-ova

ELES Dražbe za izgube

- nabava počinje u G-1 i nastavlja u G
- objedinjena nabava OPS i ODS-ovi (97%) od 2010. na inicijativu E-Control

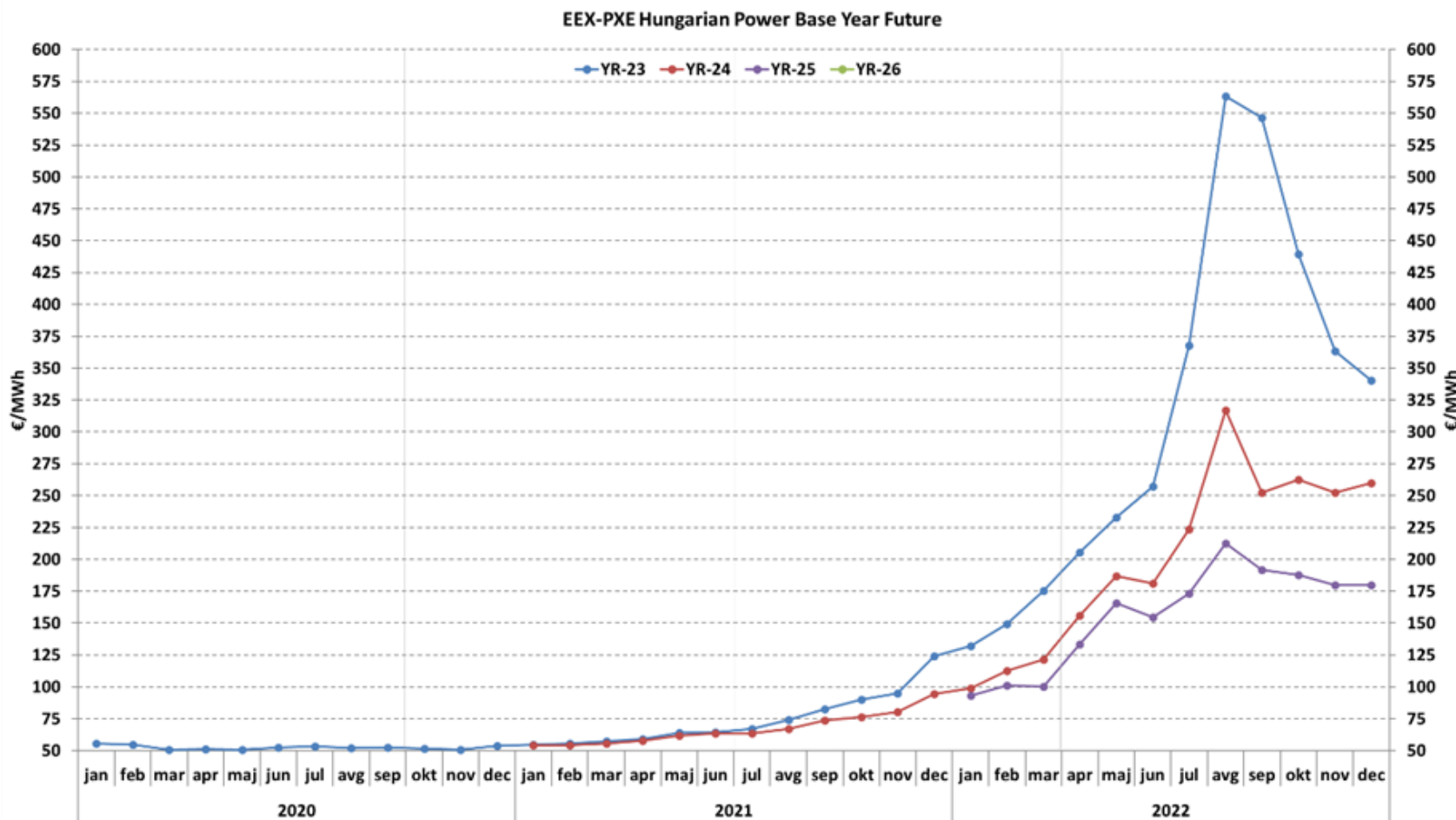
[ACER Report \(04/2023\)](#)

Strategija nabave kod OPS-a	Zemlja
Dugoročno i kratkoročno	AT, BG, HR, CZ, FR, DE, HU, LU, PO, RO, SK, SI
Dugoročno	NL
Kratkoročno	DK, EE, FI, LV, LT, NO, SE

- ~70-75% dugoročna nabava (ostali dio kratkoročno)
- nabava počinje u G-3
- od 2023. objedinjena nabava ELES i SODO

Strategija - nabava električne energije za pokrivanje gubitaka na veleprodajnom TEE – **ne postoji zlatno pravilo!**

- u operatoru se treba donijeti odluka (odobrena od strane uprave) o strategiji nabave koju će organizacijska jedinica provoditi na TEE
- definiranje ovih kriterija (uputa) ovisi o tvrtki, a jednom definirani kriteriji (upute) u tvrtki moraju se strogo poštivati

- operatori su **regulirani subjekti**, njima prihod određuje RA → podijeliti nabavu EE na više godina (**diverzifikacija**)
- RA priznaju ostvarenu cijenu u punom iznosu, pa čak i kod planske cijene vrednuju prethodno ostvarene postupke nabave

Uredba o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (NN [31/23](#), [74/23](#), [107/23](#))

- u primjeni od 1/4/2023 – (za sada) 31/3/2024
- određuje se cijena radne energije u iznosu od 70,276 €/MWh
- za operatora prijenosnog i distribucijskog sustava električne energije, ali isključivo za potrebe pokrivanja tehničkih gubitaka električne energije
- razlika se priznaje se najviše:
  - 1/4/2023 – 30/9/2023: u iznosu do 180 €/MWh
  - 1/10/2023 – 31/3/2024: u iznosu do 150 €/MWh

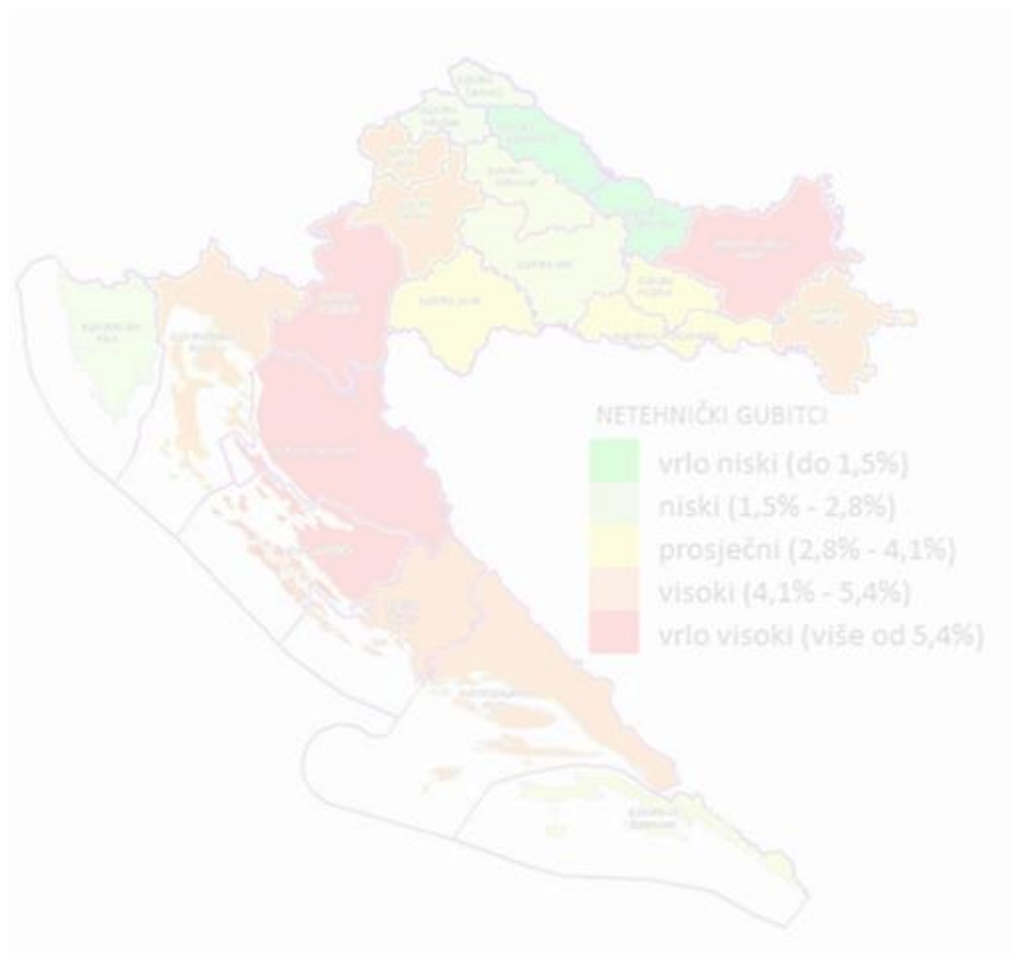
[Letno poročilo 2022](#)

- troškovi za kupnju EE za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži enormno su porasli (27 mil.€ u 2021., 63 mil.€ u 2022.)
- od 12/2022. ELES počeo nabavljati EE za pokrivanje gubitaka u distribucijskoj mreži
- *Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energento* ([ZUOPVCE](#)) → 2, 3 i 4 mjesec 2022. operatori ostali bez prihoda od mrežarine
- *Zakon o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo* ([ZUOKPOE](#)) → nema povećanja mrežarine u 2023.
- Vlada Republike Slovenije je pomogla s naknadnom uplatom **170 mil.€ za potrebe nabave gubitaka** (170 mil.€/840GWh ~ 200 €/MWh)
- bez pomoći RA bi morala povećati TS u 2023. u odnosu na 2022. 176%

Zaključno

- u kolovozu 2022. stupila na snagu nova (važeća) tarifna metodologija → regulatorni tretman gubitaka u RH (poticaji)
- 2024. godine po prvi puta se primjenjuje metodologija za utvrđivanje planskih cijena i količina gubitaka
- s mjerama usmjerenim ka smanjenju gubitaka (kroz poticaje na količinu gubitaka) nova tarifna metodologija je odlučila krenuti od 2027. godine
- tarifna metodologija je uredila pitanje regulatornog tretmana (vrednovanja) gubitaka u smislu opravdanih količina gubitaka, njihovih opravdanih troškova i poticaja za smanjenje iznosa i troškova nabave gubitaka: planiranih i ostvarenih
- bez poticaja operatori nemaju interesa ostvariti što niže cijene jer bi potonje moglo rezultirati smanjenjem tarifnih stavki za korištenje mreže
- na operatoru da postupcima nabave (koje slobodno definira) ostvari troškove do „priznatih od strane regulatora“ ili manje od takozvanih „referentnih“

Hvala na pozornosti!

Dr.sc. Minea Skok